GŁOS POMORSKI

Nr. 99 — Rok 4. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 200.000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji 3.400.000, w agenturach miejscowych miesięcznie 3.600.000 mkp., przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą 3.774.400 mkp., wprost na poczcie lub u listowego miesięcznie 3.974.400 mkp., dla W. M. Gdańska 2,5 Guld. Gd. — pod opaską w Polsce 5.500.000 mkp., do Gdańska 3,30 Guld. Gd., do Francji 18 fr., (z wysyłką co 2-gi dzień 14 fr.) do Anglji 5 shillingów, do Stanów Zjednoczonych 80 cent. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spółek Zarobk., Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz, P. K. K. P. Grudziądz — Konto czekowe: Gdańsk nr. 2980. Konto pocztowe: Kasa Oszczędności, Oddział w Poznaniu nr. 201 193 Miejsce płatności wykonania Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 125.000 mk. w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam. przed tekstem 700.000 mk., wśród tekstu 500.000 mk., za tekstem 400.000 mk., dla W. M. Gdańska wiersz m/m. 8-łam w dziale ogł. 0,08 Guld. Gd., wiersz m/m 3-łam przed tekstem 0,40 Guld. Gd., w tekscie 0,30 Guld. Gd., za tekstem 0,25 Guld. Gd., dla Niemiec dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki płatne. w markach polskich lub ich wartosci walutowej. Za tłomaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — Rachunki są natychmiast płatne. w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące. Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogłoszenia zlecone przed dniem zmiany cen. — Administracja nie przejmuje odpowiedzialnosci za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południu.

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** niedziela, dnia 27-go kwietnia 1924. | Telefon nr. **50 i 51.**

Nowy sposób wydalania robotników polskich z Niemiec

W okręgu przemysłowym Rheinhausen, gdzie znajdują się zakłady Kruppa, wydalono — jak nam donoszą telegraficznie — z pracy w dniu 12 bm. około 200 robotników obywateli polskich. Zwolnionym oświadczono, że jako obywatele polscy nie mogą otrzymać zapomóg dla bezrobotnych, wobec czego nie pozostaje im nic innego, jak wyjechać z Niemiec.

Robotnikom, którzy oświadczyli gotowość wyjazdu do Polski, policja w Rheinhausen wydaje po 25 marek złotych na osobę na podróż do granicy.

Konsulat polski zwrócił się telegraficznie do Zarządu Huty w Nilvange we Francji z zapytaniem, czy może zatrudnić większą ilość robotników. Wszyscy ci wydaleni robotnicy pracują w Niemczech już przeszło od szeregu lat i przywiezieni zostali przez Niemców w czasie okupacji.

Powyższy fakt wydalenia masowego z pracy robotników polskich wskazuje na to, że rząd niemiecki obecnie zaniechał systemu wydalania obywateli wprost, a jedynie chce ich zmuszać pośrednio do wyjazdu z Niemiec przez zwalnianie ich z pracy oraz nie wypłacanie zwolnionym zapomóg dla bezrobotnych. Z pozostałych 150 wyjechało dobrowolnie do Polski 19, którym wydał przepustki delegowany urzędnik, a burmistrz zapłacił podróż do granicy.

Reszta bezrobotnych w liczbie około 131 pozostała nadal na miejscu i pobiera zapomogi dla bezrobotnych.

Na zapytanie telegraficzne w Zarządzie Huty „Societe Metalurgicque do Knutange" w Nilvange w Lotaryngji otrzymał konsulat w Kolonji w międzyczasie odpowiedź, że mogą zatrudnić natychmiast 100 robotników. Przedstawiciel Huty przyjechał osobiście do konsulatu w dniu 20 stycznia i podał bliższe warunki. Robotnicy niewykwalifikowani otrzymują 13.50 fr. dziennie, z czego płacą 6 fr. za mieszkanie i całodzienne utrzymanie. Koszta pasz portowe, wizowe oraz podróży ponosi Zarząd Huty.

W ten sposób została korzystnie rozwiązana kwestja bezrobotnych w okręgu przemysłowym Rheinhausen.

Trzynasty kongres rosyjskiej partji komunistycznej.

Dnia 20 maja rb. odbędzie się w Moskwie XIII Kongres rosyjskiej partji komunisycznej z następującym porządkiem dziennym:

1) sprawozdanie polityczne i organizacyjne komitetu centralnego; 2) sprawozdanie komisji kontrrewolucyjnej i przedstawicieli partji w komitecie wykonawczym międzynarodówki komunistycznej; 3) referaty o handlu i kooperacji, propagandzie na wsi, propagandzie wśród młodzieży; 4) wybory centralnych władz partyjnych.

Przez piekło i nędzę bolszewicką — do Ojczyzny.

Powrót 117 więźniów polskich z niewoli bolszewickiej.

Warszawa, 26. 4. (Pat.) Pisma podają: Na spotkanie wracających z Rosji do kraju na podstawie umowy o wymianie więźniów — 117 rodaków, wyrwanych z lochów czerezwyczajek wyjechało wczoraj o godz. 8 min. 50 do Stołbców specjalna delegacja dla powitania wracających na granicy.

W skład komisji wchodzą m. i. prezes delegacji repatrjacyjnej p. Kulikowski, przedstawiciel związku byłych zakładników p. Bełżecki, delegat komitetu wykonawczego na Rusi p. Andrzejewski, komendant główny Policji Państwowej p. Borzemski oraz przedstawiciele prasy.

Pozatem z ramienia Czerwonego Krzyża wyjeżdżają do Stołbców jeden lekarz oraz dwie siostry miłosierdzia.

Poseł Husen złożył mandat.

Gdańsk. (AW.) Poseł do sejmu gdańskiego Husen, któremu postawiono zarzut, iż nieprawnie piastuje mandat poselski, ponieważ jest obywatelem Rzeszy, zgłosił rezygnację godności poselskiej.

Socjalistyczna „Danziger Volkstimme" zaopatruje wiadomość o rezygnacji Husena następującym komentarzem:

Wobec nieoczekiwanego złożenia mandatu przez posła Husena byłoby rzeczą interesującą ustalić, w jaki sposób doszedł on do posiadania urzędowego zaświadczenia o swojem obywatelstwie gdańskiem, czego, podczas wyborów przestrzegano rzekomo bardzo surowo.

Na ten temat krążą różne pogłoski. Żądamy wobec tego, aby senat złożył odpowiednie wyjaśnienia. Sprawa Husena, należącego do partji ludowej, jest tem ciekawsza, że przy ostatnich wyborach do sejmu unieważniono kandydaturę komunisty Ratzkego z powodu drobnych nieformalności w posiadanym przez niego poświadczeniu obywatelstwa gdańskiego.

Jak się okazuje, w sprawie Husena władze gdańskie okazały się mniej wymagające.

Ustąpienie dyr. depart. Tenenbauma.

W dniu wczorajszym 25 bm. dyrektor departamentu Min. Przemysłu i Handlu p. Tenenbaum wniósł prośbę do ministra o udzielenie mu dymisji. Bezpośrednim powodem postanowienia p. H. Tenenbauma jest, jakoby stanowisko Komitetu Ekonomicznego, który przedłożonych wniosków p. Tenenbauma w sprawach gospodarczych polsko-gdańskich nie zatwierdził.

Poincare o zadaniach Francji.

Paryż, 25. 4. (Pat.) Przemawiając na bankiecie federacji republikańskiej, Poincare oświadczył, że przyszła Izba, tak, jak poprzednia, będzie musiała strzedz praw Francji, przyczynić się do konsolidacji pokoju światowego, oraz przywrócić moralne znaczenie Francji na wschodzie przez niezwłoczną ratyfikację traktatu lozańskiego.

Musimy — powiedział Poincare — bronić naszych tradycyjnych interesów w Azji Mniejszej, rozwinąć stosunki handlowe z państwami, z któremi jesteśmy dotychczas związani tylko przez prowizoryczne konwencje.

Wkrótce będziemy musieli przystąpić do rokowań z Niemcami. Zadaniem naszem będzie uzyskanie odszkodowań i gwarancji bezpieczeństwa.

Nie możemy też doprowadzić do spaczenia naszych zamierzeń pokojowych. Obowiązkiem naszym jest korzystać z okazji, jaką dają nam sankcje, podjęte w Zagłębiu Ruhry. Starać się będziemy o doprowadzenie wreszcie do ogólnego uregulowania kwestji odszkodowań.

Nie możemy ani zmienić realności zastawów na zwykłe obietnice niemieckie, którym — jak uczy nas doświadczenie przeszłości — nie możemy wierzyć, trudno bowiem zaufać dłużnikowi, który do chwili obecnej nic nie uczynił, aby spełnił przyjęte zobowiązania i żywił nadzieję na rychłe zniesienie pewnych środków przymusowych.

Powinniśmy — kontynuował premjer — utrwalić w sobie ducha pojednawczości bez uszczerbku jednak dla roztropności. Będzie to dzieło dużej wymagające cierpliwości, obliczone na wiele lat czujności. Jednakże premjer jest przekonany, że kraj zatwierdzi jego politykę, tak, jak spotkała się ona z aprobatą izby.

Przechodząc do omówienia wenętrznej polityki w związku z wyborami, Poincare wypowiedział się przeciwko blokowi lewicy, łączącemu radykałów z socjalistami, przeciwnikami własności prywatnej i zwolennikami internacjonalizmu i oświadczył się za unją republikańską i zgodą narodową.

Program przyszłej Izby w dziedzinie polityki wewn. — ciągnął mówca — obejmować powinien przedewszystkiem doprowadzenie do sanacji finansowej, a zwłaszcza obronę franka, odbudowę zniszczonych obszarów i stosowanie liberalizmu w zakresie wolności sumienia.

W końcu swego przemówienia, premjer wezwał wszystkich ludzi dobrej woli, aby łączyli się w celu przyspieszenia podniesienia odradzającej się Francji, do budzenia zmysłu oszczędności, polepszenia produkcji narodowej, zapobieżenia wyludnieniu przez udzielenie zapomóg biedniejszym rodzinom oraz przez zastosowanie przewidującej polityki w zakresie naturalizacji i imigracji przez współpracę macierzy z kolonjami.

Tak uczy patrjotyzm.

W opisach rzymskich manifestacji na rzecz Mussoliniego po zwycięstwie wyborczem faszystów czytamy nader charakterystyczny ustęp w przemówieniu wielkiego syna Italji.

Olbrzymie tłumy wszystkich warstw — przeważają oczywiście robotnicze — manifestują. Mussolini wychodzi, ucisza się po burzliwych owacjach, a on między innemi mówi:

— Jeśli inni mogą mówić: Niech ginie ojczyzna, byleby tylko się ostała nasza partja! to my, faszyści, twierdzimy:

Niech przepadną wszystkie partje. NIECH ZGINIE NAWET NASZA PARTJA, ALE NIECH BĘDZIE WIELKA, NIECH BĘDZIE SZANOWANA, NIECH BĘDZIE SILNA OJCZYZNA WŁOSKA.

A dalszy ustęp brzmi tak:

— Widzicie, że i to zwycięstwo przyjmuję z zupełnym spokojem.

IM WIĘKSZE ZWYCIĘSTWO, OBYWATELE, TEM WYŻSZE SĄ OBOWIĄZKI! OBOWIĄZKI PRACY, KARNOŚCI, ZGODY NARODOWEJ.

Pytam was: spełnicie te obowiązki?

Po **przytakującej** odpowiedzi, jaką dały mu zebrane tłumy, kończy Mussolini słowy:

— A więc przyjmuję tę waszą jednozgodę jako **rotę świętej przysięgi** i wzywam was, byście wznieśli potrójny okrzyk: Niech żyje Król! Niech żyją Włochy! Niech żyje Faszyzm!

Czytając te urywki zda nam się, jakobyśmy odczuwali ten tajemniczy **wiew**, idący od tej świętej **idei, którą** jest **miłość Ojczyzny** i **poświęcenie dla niej**, czujemy to **głębokie poczucie obowiązku**, jakie z nich obu wypływa, to poczucie obowiązku, które wskazuje na to, że miłość Ojczyzny, to **nie** słowo manifestacji wiecowej lub ulicznej, ale **nakaz pracy, karności i zgody narodowej.**

Po przez prasę naszą szedł przed kilkunastu dniami wywiad, który miał w Rzymie przywódca naszej lewicy t. zw. wyzwoleniowej p. Thugutt, przesiąknięty ideami radykalno-rozstrojowemi. Naród i państwo graja w nich rolę objektu, na którym p. Thugutt eksperymentuje swe poglądy społeczno-polityczne, poglądy, które z państwa polskiego chciałyby stworzyć coś niby państwo na pół socjalistyczne, na pół komunistyczne. Otóż ten p. Thugutt jest człowiekiem inteligentnym, politykiem obserwującym i wnioski wyciągającym z tego, co zauważył. I otóż ten poseł socjalizujący, radykalizujący, a prawie bolszewizujący, ten obrońca wszelkich dążeń państwowo-odśrodkowych powiada: **„gdybym był Włochem, byłbym zapewne faszystą".**

Co za cenne wyznanie! Bo cóż ono oznacza? Nic innego, jak tylko poddanie się temu wiewowi, temu wpływowi, który ogarnął naszego lewicowego posła, gdy, będąc we Włoszech, zoczył na własne oczy, doświadczył na sobie skutki tego obowiązku pracy, zgody i jedności narodowej, których nauczа patrjotyzm i zwycięstwo patrjotyzmu we Włoszech.

Nie wiemy, jakie praktyczne wnioski przyswoi sobie p. Thugutt z tej wycieczki do Włoch. Chcielibyśmy wierzyć, że conajmniej rewizji podda on swój i swej partji program polityczno-społeczny, stawiając go ani za cel, ani za środek swych dążeń, nie naginając państwa do zasad swej partji, ale stawi wyraźne hasła: **niech będzie silna ojczyzna, niech będzie wielka,** choć zginie moja partja.

Ale żaden rozumny Polak nie pragnie, by zginęły partja p. Thugutta, jak nie pragnie, by zginęła i jego partja.

Ale każdy rozumny Polak, każdy Ojczyznę swą kochający musi stawiać i stawia jako naczelne hasło, że ponad partje idzie interes narodu, interes państwa, że obowiązek patrjotyzmu nakazuje podporządkować swe interesy partyjne tym wielkim, kóre nakazują dobro, potęga i wielkość Ojczyzny i państwa.

Zdawałoby się, że słowa te są tak proste i jasne, że nie należałoby o nich dyskutować. nad niemi się rozpisywać. Niestety w Polsce są one ani tak proste ani tak jasne. Niestety w Polsce bawimy się — szczególnie na naszej lewicy — w teorje patrjotyzmu w teorje stosunku państwa do obywatela itd., a zapominamy, że szczególnie w Polsce, tej od lat kilku powstałej, tej ze wszystkich stron obsiadłej niechętnymi lub wrogami, należy nie teoretyzować nad obowiązkami, ale należy praktycznie peł-

nić służbę patrjotyzmu, służbę żołnierza Obowiązku, który siebie, swoje ja i swoją partję poddaje interesom Ojczyzny, interesom Państwa.

Zwycięstwo faszystów jest dla nas nauką jak należy kochać Ojczyznę nie od święta ale w codziennem życiu. w praktyce życia. Zwycięstwo faszyzmu jest atoli dla nas i przestrogą, że, nie nauczywszy się praktycznego miłowania Ojczyzny, zginiemy w morzu polityczno-partyjnych przesłanek, a z niemi zginie i nasza Ojczyzna i nasze Państwo.

A przecież wszyscy w sercu wołamy to, co wołał Mussolini:

„Niech zginą wszystkie partje, niech zginie nasza partja, ALE NIECH BĘDZIE SZANOWANA, NIECH BEDZIE SILNA I WIELKA NASZA OJCZYZNA!“

Ze wschodniopruskich nastrojów.

Idea odwetu i odebranie utraconego Pomorza żyje dziś w Prusach Wschodnich silniej, niż kiedykolwiek.

Kwidzyn, 25 kwietnia.

Do socjalistycznej „Königsberger Volkszeitung“ nadsyłają z Olsztyna korespondencję następującą:

„W poniedziałek, dnia 14 kwietnia już półtorej godziny przed odejściem berlińskiego pociągu pospiesznego zgromadzili się na głównym dworcu członkowie organizacji „Stahlhelm“ i „„Wehrwolf“ celem pożegnania znanego radcy rejencyjnego i budowniczego Bamgärtela, który nagle przesadzony został z Olsztyna. „Stahlhelm“ i „Wehrwolf“ stanęli w szeregu podług starego honorowego wzoru. Przybyła także reichswehra od tutejszego pułku jazdy i wygrywała temu dzielnemu republikanowi nacjonalistyczne melodje. Gdy nadszedł pociąg i Baumgärtel wsiadł, zabrzmiały okrzyki „Heil, heil“. Baumgärtel stanął przy oknie wagonu i wygłosił następującą przemowę:

Kamraci „Stahlhelm“ i „Wehrwolf“! Jeżeli nas czarno-złote psy wydalić chcą, to my im damy pokwitowanie w dniu 4 maja, und werden dann den schwarz-rot-goldenen Saustall ausmisten. (Musimy podać dosłownie tekst niemiecki, ponieważ zdaje się w mowie polskiej tak brutalnych i bezwstydnych wyrażeń nie mamy. Red.) Und dann werden wir die Polen klein machen und dann kommt der Franzose vor. My blondyni niemieccy z niebieskiemi oczyma „lassen uns nicht klein kriegen“. Życzę sobie, ażeby roślinka przezemnie zasadzona wyrosła w drzewo rozłożyste“.

Zabrzmiały potem okrzyki na cześć Ludendorffa i Hittlera, a muzyka zagrała: „Ich hatt einen Kameraden“. Potem śpiewano pieśń Ehrhardta. (Pieśń antyrepublikańska. Red.) Gdy pieśń przebrzmiała, zakomenderowano: „Stillgestanden! Augen rechts!“

Potem podano sobie ręce, a Baumgärtel wołał:

„Kameraden, Ihr habt den polnischen Korridor von dieser Seite und wir von jener Seite auszumisten“.

Korespondencja powyższa jest najlepszym dowodem, jakiego rodzaju nastroje panują wśród Niemców wschodnio-pruskich. Idea odwetu i nienawiści ku Francji, dążenie do odebrania utraconych obszarów, a głównie Pomorza, oddzielającego Prusy Wschodnie od Rzeszy niemieckiej — żyje w tamtych stronach silniej, niż kiedykolwiek, obejmując już nie grupkę krzykaczy nacjonalistycznych, lub „hurrapatrjotów“, ale coraz to szersze warstwy ludności niemieckiej. Równocześnie zaś z tą propagandą odwetową, rosną w siły i potężnieją różne organizacje wojskowe, od których roją się całe Prusy Wschodnie. Oprócz starych „Grentzschutzów“ i „Einwohnerwehrów“ tworzą się nowe „Stahlhelmy“ i „Wehrwolfy“, tak, iż całe Prusy Wschodnie stanowią dziś jako placówka wypadowa w przyszłej wojnie z Polską — istny arsenał wojenny.

Obrazki, z jakich przytoczyliśmy dziś jeden, powinny otworzyć oczy naszemu społeczeństwu na niebezpieczeństwo wschodnio-pruskie, które dziś więcej, niż kiedykolwiek jest aktualne. Czuwać powinniśmy, ponieważ nie wiemy „ani dnia, ani godziny“. Silna „straż nad Wisłą“ jest żywotną koniecznością.

Wróg nie śpi, tylko ma oczy otwarte.

Caveant consules!

Komuniści w Niemczech.

Berlin, 25. 4. (Pat.) Komuniści przygotowują na dzień 1 maja wielką manifestację w Berlinie.

Z powodu zbliżającego się terminu wyborów rząd postanowił zakazać tego dnia wszelkich manifestacji pod gołem niebiem. Większość związków zawodowych zgodziła się już na to rozporządzenie.

Berlin, 25. 4. (Pat.) Jak donoszą ze Stuttgartu, śledztwo prowadzone od od końca lutego przeciwko licznym aresztowanym tu komunistom zostało ukończne i wykazało, że istniała grupa komunistów pod przewodnictwem Rosjanina Gorewa, której zadaniem było usuwanie niebezpiecznych przeciwników za pomocą morderstw.

Gorewa aresztowano w Berlinie. Wśród skonfiskowanego materjału znajduje się wielka ilość amunicji materjałów wybuchowych i nabojów dum-dum. Jak stwierdzono, grupa komunistów aresztowanych w Stuttgarcie planowała m. i. zamach na generała von Seckta i na wirtemberskiego ministra spraw wewn. Bolza.

Morgan w Paryżu.

Paryż, 25. 4. (Pat.) Według doniesień jednej z agencji telegraficznych spodziewany jest dziś w Paryżu Morgan. Weźmie on udział w konferencji, mającej obradować nad warunkami pożyczki dla Niemiec. Po kilku dniach Morgan uda się do Londynu gdzie dnia 29 kwietnia odbędzie się ważna międzynarodowa konferencja przedstawicieli banków.

Bajki niemieckie.

Berlin, 25. 4. (Pat.) „Deutsche Ztg.“ publikuje rewelacyjny rzekomo plan wojskowy francusko-polsko-czechosłowacki, skierowany przeciw Niemcom.

Rewelacje te stwierdzają, że konwencje francusko-polsko-czechosłowacka zobowiązują podpisane na nich państwa do nieustannego pogotowia wojennego na wypadek wojny agresywnej lub defenzywnej z Niemcami.

Plan mobilizacyjny przygotowany przez oficerów francuskich pozwoli na natychmiastowe wystawienie na wschodnich i zachodnich granicach Niemiec nowych dwóch armji liczących po 2 miljony żołnierzy, którym towarzyszyć ma francuska eskadra lotnicza.

Pierwszem zadaniem obu armji ma być natychmiastowe zniszczenie sił zbrojnych Niemiec, poczem miałyby się one zwrócić przeciwko Rosji. Armja polska ma za cel operacje na terenie G. Śląska, zajęcie całego terytorjum oraz marsz przez Poznań na Berlin. Armja czeska ma zwrócić się przeciwko Bawarji i dążyć do połączenia się z wojskami francuskiemi, które przekroczą granicę nad Menem. Siły armji polskiej i czechosłowackiej oblicza „Deutsche Ztg.“ na 20 korpusów armji czynnej i 26 korpusów armji rezerwowej. Ogólny plan kampanji miał być opracowany pod kierunkiem marszałka Focha.

Celem usprawiedliwienia przygotowań wojennych — pisze „Deutsche Ztg.“ — szerzone są we wszystkich krajach fałszywe wiadomości o rzekomych przygotowaniach wojennych Niemiec, a w szczególności o ćwiczeniu armji niemieckiej przez kronprinza i Hittlera.

Mac Donald się tłomaczy.

Mac Donald się tłomaczy.

Londyn, 25. 4. (Pat.) W kołach oficialnych utrzymują, że w komentarzach, jakie z powodu przemówienia premjera, wygłoszonego w Yorku ukazały się, mylnie oddany został duch tego przemówienia.

Dotyczy to szczególnie tych punktów, w których była mowa o stanowisku premjera wobec sankcji i pokładaniu wiary w sumienność Niemiec.

Należy tu przytoczyć odnośny ustęp z przemówienia premjera mianowicie słowa: „powiedzmy Niemcom: Jeżeli przyjmujecie do wiadomości i wykonania plany rzeczoznawców, trzymamy was za słowo. Sojuszniczy złączeni tym razem silniej niż zwykle śledzić będą bieg wypadków. Wierzymy wam“.

Premjer pragnął tu wyrazić tę myśl, że rząd angielski skłonny jest zaufać Niemcom, nie zaniecha jednak podjęcia łącznie ze sojusznikami energicznej akcji na wypadek, gdyby Niemcy nadużyły pokładanej w nich wiary. Sens psychologiczny, jakie słowom tym należy nadać jest ten, że wiążąc Niemcy słowem honoru i zawieszając groźbę sankcji, premjer miał na celu dopomożenie Niemcom do wypełnienia przez nie przyjętych zobowiązań. Gdyby jednak Niemcy i tym razem zawiodły, natenczas rząd angielski w porozumieniu ze sojusznikami nie zaniedbałby z pewnością zastosowania wobec nich wszystkich ostrzejszych środków.

Telegramy.

Narady czesko-polskie.

Kraków, 25. 4. (Pat.) Dziś przed poł. odbyło się posiedzenie wewnętrzne delegacji polskiej na konferencję delimitacyjną polsko-czechosłowacką. Członkowie delegacji czechosłowackiej przybyli do Krakowa dziś w południe i zamieszkali w hotelu Francuskim. Po południu ma się odbyć pierwsze posiedzenie obu delegacji.

Kraków, 25. 4. (Pat.) Obrady konferencji czechosłowackiej w sprawie opracowania projektu protokułu w związku z delimitacją granicy spiskiej rozpoczęły się dzisiaj o godz. 15 w gmachu województwa przy udziale wszystkich przedstawicieli obu stron w łącznej liczbie 20 osób.

Obrady zagaił prof. Goetel, przewodniczący delegacji polskiej, witając przybyłych delegatów czeskich. Odpowiedział szef delegacji czeskiej inż. Roubik, wyrażając podziękowanie za gościnne przyjęcie, jakiego doznali członkowie delegacji i podkreślając dobrą wolę strony czeskiej ostatecznego załatwienia sprawy.

Podczas obrad obie strony przedstawiły swój punkt widzenia i postulaty co do poszczególnych działów protokułu, poczem dalsze obrady odłożono do dnia następnego, celem umożliwienia obu stronom bliższego rozpatrzenia poruszonych kwestji i zajęcia co do nich określonego stanowiska.

O godz. 17 delegacja czechosłowacka złożyła wizytę p. wojewodzie krakowskiemu Kowalikowskiemu.

Z działalności Komisji odszkodowań.

Paryż, 25. 4. (Pat.) Komisja odszkodowań zebrała się dziś w południe i przyjęła do wiadomości nadesłane odpowiedzi rządów francuskiego, belgijskiego i angielskiego, w których rządy te oznajmiają o przyjęciu wyników raportów rzeczoznawców.

Odpowiedź **belgijska** oświadcza iż z chwilą przystąpienia do wykonania tej części nowego planu, która należeć będzie do zakresu działania Belgji, porozumie się ona z innymi sojusznikami.

Odpowiedź rządu włoskiego oczekiwana jest jutro. Z chwilą otrzymania przez komisję odszkodowań odpowiedzi od wszystkich rządów zainteresowanych, tekst odpowiedzi zostanie ogłoszony.

Komisja odszkodowań zwróciła się do Barthou i Bradbury'ego z prośbą, aby odbyli oni narady w charakterze konsultatywnym z wybitnemi osobistościami świata finansowego nad sprawą wniosków, zawartych w raportach rzeczoznawców, oraz w kwestji możliwości realizacji proponowanych przez nich planów.

Barthou i Bradbury odbędą prawdopodobnie konferencję z Morganem, którego przybycie do Paryża zostało zapowiedziane. Rozmowy te nie będą jednak dotyczyły sprawy natychmiastowego wprowadzenia w życie pewnych zarządzeń finansowych. Komisja odszkodowań zbierze się na narady oficjalne w przyszły wtorek.

Wizyty ministrów Ententy.

Londyn. 25. 4. (Pat.) Brukselski sprawozdawca „Timesa“ donosi, że belgijski prezes ministrów i belgijski minister spraw zagr. przybędą w piątek przyszłego tygodnia do Londynu, gdzie będą gośćmi Mac Donalda.

Wyjazd Theunisa i Hymansa do Paryża wyznaczony został na niedzielę wieczorem, w poniedziałek zaś przed południem ministrowie belgijscy odbędą konferencję z Poincarem, a następnie wieczorem tegoż dnia powrócą do Brukseli.

Piąty kongres światowy międzynarodówki komunistycznej

odbędzie się dnia 5 czerwca rb. w Moskwie. Porządek dzienny: 1) Lenin i międzynarodówka komunistyczna (Rosja, Niemcy, Francja, Indja i Bułgarja czyli wzgl. komuniści tych krajów wyznaczają referentów w sprawie podstaw i propagandy leninizmu; 2) światowe położenie gospodarcze; 3) sprawozdanie o działalności i taktyce międzynarodówki komunistycznej (referuje Zinowjew). Porządek dzienny obejmuje 14 spraw: taktykę związków zawodowych, sprawy narodowościowe, organizacyjne, praca w armji, faszyzm, sprawa międzynarodówki chłopskiej i inne.

List z Górnego Śląska.

Przesilenie gospodarcze na Śląsku. — Na co skarży się przemysł robotniczy i kupcy. — Brak zamówień, brak pieniędzy. — „Pieronowanie“ na socjalistów. — Kupiectwo się odradza. — Ślązacy w armji polskiej. — Nowe wydawnictwa.

(Od naszego korespondenta.)

Katowice, 24 kwietnia.

Zarówno wielki przemysł śląski jak i robotnicy w przemyśle zatrudnieni, przeżywają obecnie ciężki kryzys gospodarczy. Pierwszy skarży się na brak zbytu i ciężką konkurencję przemysłu zagranicznego, wskutek której kopalnie dopłacać muszą do każdej tony węgla 1 franka złotego a czasem i więcej, robotnicy zaś skarżą się na częściowe bezrobocie, jakie powstało właśnie wskutek trudnego położenia przemysłu, gdyż we wszystkich kopalniach i hutach już od dłuższego czasu dla braku zamówień i zbytu zamiast sześć dni pracuje się tylko 5 a nawet 4 dni w tygodniu. Oznacza to bardzo poważne obniżenie dochodów robotniczych. Doszło do tego, że niektóre kopalnie i huty zwolnić chcą z pracy wielką część robotników, gdyż nie mają dla nich pracy. Wielka huta „Laury“ w tych dniach chciała zwolnić w ten sposób około 2 000 robotników, wskutek jednak interwencji komisarza demobilizacyjnego i związków zawodowych wypowiedzenia narazie wstrzymano, zastrzegając sobie ewentualność późniejszego wypowiedzenia pracy. Na zwałach leżą już setki tysięcy ton węgla, którego się pozbyć trudno, gdyż kalkuluje się — jak już wyżej naznaczono — o 1—2 fr. na tonie drożej, niż węgiel zagraniczny.

W czasach tak ciężkich, gdzie trudno o pracę i zarobek wprost zbrodnią, popełnioną na robotniku, był ostatni strajk na Śląsku i w zagłębiu Dąbrowy, tak lekkomyślnie wywołany przez socjalistów, gdyż wielu kopalniom, nie mającym zbytu na swój węgiel, strajk taki mógł być bardzo na rękę. Na szczęście olbrzymia część robotników już od samego początku nie strajkowała, tak, że strajk socjalistyczny ostatecznie w bardzo niechlubny sposób załamał się sam w sobie. Pożałowania godnymi są tylko ofiary socjalistycznej demagogji, które utraciły zarobek blisko dwutygodniowy i próżnemi rękoma obchodzić musiały od kas wypłatniczych, zazdrośnie spoglądając na swych szczęśliwych kolegów, którzy nie strajkowali i otrzymali znaczne zaliczki na sprawunki świąteczne.

* * *

Na brak gotówki i kiepskie interesy skarżą się zresztą wszyscy inni, zwłaszcza kupcy, gdyż niskie zarobki zmuszają robotników do ograniczenia się do najniezbędniejszych zakupów. Wiele przyczyniła się do tego zdrowa konkurencja, jaka powoli wyrobiła się po ustabilizowaniu się waluty polskiej, konkurencja zdrowa, którą ze stanowiska społecznego tylko z zadowoleniem powitać można. Kupiec nie może już żądać 50 do 100 proc. wyżej jak dawniej w przewidywaniu dalszego spadku marki polskiej, i to pozwala kupcom regulować swoje ceny tak, aby mogli egzystować, choć przy mniejszym zysku, ale też i mniejszem ryzyku. Katowice przepełnione są najwykwintniejszymi nietylko kawiarniami i restauracjami ale i najwykwintniejszymi wielkimi składami różnego rodzaju, w których nieraz uwija się po kilkadziesiąt osób personelu. To też wszystkie te składy, chcąc się nietylko utrzymać, ale owszem i zarobić, nawzajem się prześcigają w obniżaniu cen w chęci ściągnięcia jak najwięcej klienteli. Zapewne też sądzę, nie zawiodą się w swych usiłowaniach i bogata ich reklama przyniesie im owoce, gdyż przesilenie gospodarcze tak ściśle związane z sanacją skarbu polskiego, długo już potrwać nie może.

* * *

Pod względem partyjno politycznym zaszły w obozie polskim na Śląsku poważne zmiany. Z tak zwanego „Bloku Ósemki“ w Sejmie śląskim, skupiającego około posła Korfantego 16 posłów stronnictw narodowych, wystąpiła połowa posłów, zakładając osobny klub Ludowo-Narodowy. Reszta posłów z Korfantym na czele stanowi odtąd klub Chrześcijańskiej Demokracji. Ponieważ organem bloku „Ósemki“ był dotąd „Goniec Śląski“, który po rozpadnięciu się bloku stał się

organem klubu Ludowo-Nar., zaczem klub Chrześc. Demokracji pozostał bez własnego pisma, zamierza poseł Korfanty założyć własny organ. Ma to być pismo codzienne, zakrojone na szeroką skalę. „Wtajemniczeni“ znają już nawet tytuł pisma, „Polonia“, która ukazać się ma w maju. Od niejakiegoś czasu istnieje też w Król. Hucie ma'e pisemko tygodniowe p. t.: „Wolna Trybuna“, która przyniosła dotąd kilka sensacyjnych artykułów, jak się później okazało, przeważnie kaczek dziennikarskich m. in. wiadomość o zam'arze założenia przez pp. Napieralskiego z Bytomia i ks. prałata Kapicy z Tychów partji centrowej na Śląsku polskim na wzór niemieckiej partji centrowej w Niemczech. P. Napieralski w wydawnictwach swych kategorycznie zaprzeczył tej pogłosce, wymieniając pos. Korfantego jako autora tego artykułu, który zamieścićć go miał rzekomo z pobudek zemsty osobistej. Ile w tem lub owem jest prawdy, stwierdzić nie mogłem dostatecznie, dlatego o rzeczy samej referuję tylko z obowiązku dzienn karskiego.

Jeszcze inne pomniejsze pisemka w ostatnim czasie tutaj założono, których jednak nie wymieniam ze względu na zbyt małe ich znaczenie.

Służba wojskowa w armji polskiej obowiązuje już także Ślązaków. Stało się więc zadość życzeniom powstańców i szerokich warstw ludności polskiej, która w Sejmie śląskim, a następnie wSejmie Rzeczypospolitej przeprowadziła swój postulat, że zrzeka się z „przywileju“ 8-letniego zwolnienia od służby wojskowej. Sprzeciwiali się temu rzecz dziwna — jedynie socjal'ści i mniejszości narodowe. Pobory roczników 1902 i 1903 na Śląsku, jak i w całej Polsce już się rozpoczęły. W twardej służbie wojskowej młodzież śląska odtąd nabierać będzie nietylko hartu ciała, ale i hartu duszy i zapalna, jak zawsze była dla kunsztu wojskowego, zapewne w krótkim czasie stanie się chlubą armji polskiej.

Aleksy Pająk.

Pierwszy Zjazd Katolicki dla diecezji chełmińskiej w Tczewie r. 1924.

ODEZWA.

Odkąd Pomorze wróciło na łono matki Ojczyzny i weszło w skład Rzeczypospolitej, niejednokrotnie okazało swój charakter rdzennie polski. O ile jednak społeczeństwo pomorskie zdołało zachować polskość w czasach niewoli to w głównej mierze zawdzięcza Kościołowi katolickiemu. Duch polski, spętany i sponiewierany, wygnany zewsząd, tulił się do ołtarzy Pańskich i tam ocalał, tam przetrwał czas próby. To też Pomorze u Kościoła katolickiego zaciągnęło wielki dług wdzięczności. Czas, by ten dług spłacić.

Za czasów niewoli, kiedy wróg każdą manifestację katolicką ze strony polskiego społeczeństwa pomorskiego uważał za objaw polityczny i przeciwpaństwowy, nie mogliśmy publicznie okazać tej swojej wdzięczności, miłości i przywiązania do Kościoła naszego, jak tego pragnęliśmy. Teraz, gdy jutrzenka wolności weszła, trzeba spełnić to, cośmy już dawniej chcieli.

Pokażmy zatem, że jak wierni byliśmy w czasach ucisku, tak wiernymi chcemy pozostać Kościołowi i w czasach wolności. Złóżmy dowód, że jak staliśmy wiernie przy Kościele podczas niewoli, gdy był naszym puklerzem, naszą obroną, i teraz, gdy ucisk ustąpił, chcemy stać przy nim wiernie, aby i nadal był naszą ostoją, źródłem naszej siły narodowej i sterem dla prac naszych. Z drugiej zaś strony trzeba też raz policzyć siły katolickie na Pomorzu, i zrobić przegląd pracy katolickiej, jej stanu i rozwoju; musimy do tej pracy się znowu zagrzać, musimy ogień i zapał w sercach rozniecić dla tej idei, której służymy, której bronimy. Wreszcie trzeba jeszcze ściślej się zrzeszać w organizacjach katolickich, by zakusy wrogów rozbiły się o mężny i o swej sile przekonany katolicyzm na Pomorzu.

To wszystko ma spełnić, do tego ma się przyczynić **pierwszy Zjazd Katolicki dla Diecezji Chełmińskiej**, który pod protektoratem J. E. Najprzewielebniejszego Księdza Biskupa Dr. Augustyna Rosentretera odbędzie się w Tczewie, **dnia 31-go maja, 1-go i 2-go czerwca br.**

Niniejszem na ten **Pierwszy Zjazd Katolicki** zapraszamy **wszystkich katolików duchownych i świeckich z Pomorza, wszystkie organizacje i towarzystwa katolickie, również zapraszamy braci katolików z Poznańskiego i ze Śląska, wogóle z całej Polski.** Niech Pomorzanie szczególnie stawią się jaknajliczniej, **aby Pierwszy Zjazd Katolicki na Pomorzu stał** się wielką imponującą manifestacją katolickich uczuć i przekonań **i dał nowy dowód, że** w społeczeństwie pomorskiem **Chrystus i Jego idea** jeszcze żyje, rozkazuje i triumfuje.

Tczew, w kwietniu 1924 r.

KOMITET WYKONAWCZY:

Minister dr. Wybicki,
starosta krajowy Toruń, przewodniczący Głównego Zarządu Ligi Katolickiej.

Ks. prob. Zakryś, Klonówka
generalny sekretarz Ligi Katolickiej.

Ks. Bączkowski, Tczew,
przewodniczący miejscowego Komitetu.

Redaktor Formański, Tczew,
sekretarz miejscowego Komitetu.

Pocztowcy żądają
sprawiedliwego zaszeregowania.

Zarząd Gł. Związku Pracown. Poczty, Telegrafów i Telefonów w Warszawie, wszczynając energiczną akcję w sprawie krzywdzącego zaszeregowania w nowej ustawie uposażeniowej funkcjonarjuszów pocztowo - telegraficznych, wypracował i doręczył miarodajnym czynnikom rządowym i sejmowym niżej zamieszczony memorjał, wykazujący w sposób niezbity, jaką wyrządzono im przez takie zaszeregowanie krzywdę.

Memorjał.

Ustawa o uposażeniu pracowników państwowych z dnia 9. 10. 1923 roku, ogłoszona w D. U. P. nr. 116 w wysokim stopniu pokrzywdziła pracowników Poczt. Telegrafów i Telefonów, gdyż przekreśla ich nabyte prawa w służbie zaborczej, spychając ich o dwa stopnie służbowo niżej w stosunku do kolejarzy i oficerów, z którymi tak pod względem uposażenia jakoteż stopni służbowych byli zawsze równorzędnymi.

Dowodem tego jest fakt, że przy powołaniu do służby przy pocztach polowych, urzędnicy pocztowi dostawali stosownie do swych rang uposażenie, dodatki i dystyngcje oficerów w następującym porządku:

Asystent poczt XI ranga — stopień i dodatki podporucznika oficjał poczt X ranga — stopień i dodatki porucznika, starszy oficjał poczt IX ranga — stopień i dodatki kapitana itd.

Po myśli cytowanej ustawy otrzymał podporucznik IX-tą porucznik VIII-mą grupę uposażenia, w myśl zaś 104 art. tejże ustawy otrzymuje asystent kolejowy IX-tą, adjutant VIII-ą, rewident VII grupę uposażenia.

Do pracowników pocztowo - telegraficznych, którzy pod względem zasadniczego wykształcenia i wymogów służbowych nie ustępują urzędnikom kolejowym względnie oficerom, zastosowano niesłusznie art. setny cytowanej ustawy, na podstawie którego otrzymali oni uposażenie tej grupy, która cyfrowo odpowiadała posiadanej przedtem randze.

Przez tego rodzaju dostosowanie ustawy do pracowników pocztowych, zrównano asystenta i oficjała pocztowego, posiadającego XI i X rangę i przeciętnie około 10 lat służby, pod względem uposażenia z konduktorem kolejowym, zawodowym podoficerem w armji i ze starszym żołnierzem policyjnym.

Stwierdzić należy, że pracownicy pocztowi w stosunku do pracowników innych resortów zostali potraktowani jako urzędnicy drugiego stopnia — a nawet odebrano im nabyte u zaborców prawa, jak to wykazuje poniższy przykład.

W byłym zaborze austrjackim pierwsza płaca asystenta pocztowego równała się płacy asystenta kolejowego i podporucznika, a wynosiła 160 koron, pierwsza płaca nauczyciela wynosiła 70 koron, zawodowego podoficera 30 koron, starszego przodownika policji (żandarmerji po 12 latach służby 65 koron.

Nawet początkowa płaca b. oficjanta pocztowego wynosiła we Lwowie 86 koron, który mając jednak wymagane podstawowe kwalifikacje, miał możność, zdając egzamin ruchu, dojść do VIII kategorji urzędnika państwowego tak pod względem rangi jakoteż uposażenia — a rangi tej ani uposażenia nie osiągał nigdy nauczyciel, podoficer, ani przodownik żandarmerji.

Rzeczywisty stan obecny:

Nauczyciel zaczyna swą pracę zawodową w X stopniu, ma awans automatyczny i musi dojść do stopnia VII bez względu na miejscowość, w której pracuje, choćby to była wioska, licząca 200 dusz.

Pocztowiec zaczyna od stopnia XII, względnie XII i może dojść do VII, ale w wypadku, gdy znajdzie się systemizowane miejsce- a więc do stopnia tego dochodzi zaledwie 10 proc. pracowników.

Zawodowy podoficer, przodownik policji kondustor kolejowy, posiadając tylko szkołę ludową (elementarną), pobierają płace X stopnia i uboczne, ze swoim zawodem związane datki, jak umundurowanie, mieszkanie, opał, prowianty po zniżonych cenach i dobrze zorganizowaną pomoc lekarską itd.

Nauczyciel pracuje przeciętnie 26 godzin tygodniowo (za godziny nadobowiązkowe pobierają osobne wynagrodzenie), ma wszystkie niedziele i święta wolne od pracy, kilku tygodniowe ferje Bożego Narodzenia i Wielkanocy, miesięczne ferje letnie, pomijając wolne dnie od pracy z powodu epidemji itp., ma możność dodatkowgo zarobkowania lekcjami.

Zawód jakkolwiek bardzo zaszczytny, bez małej odpowiedzialności osobistej.

Praca konduktora kolejowego i przodownika policji, jakkolwiek ciężka, ale natury ściśle wykonawczej, nie wymaga wyższego wykształcenia.

Zajęcie podoficera zawodowego, przeważnie na wolnem powietrzu, a więc dodatnie dla zdrowia, bez najmniejszej osobistej odpowiedzialności.

Niebezpieczeństwo i kalectwo w czasie wojny nie wytrzymuje krytyki, gdyż na podobne niebezpieczeństwo w czasie wojny narażonym jest każdy obywatel a więc i pocztowiec, mimo, iż w czasie pokoju przez wzgląd na to nie jest specjalnie wyróżnionym.

Pracownik pocztowo - telegraficzny pracuje przez cały rok także w niedziele i święta, nawet uroczyste, wykonując ciężką i odpowiedzialną służbę ambulansową i nocną w lokalach po największej części (z wyjątkiem bardzo wielkich miast) urągającym wszelkim zasadom hygieny i choćby powierzchownej czystości, otoczony chmurami zabójczego kurzu, zwożonego w workach z całego świata.

Na najmłodszym i najniższym nawet pracowniku pocztowym ciąży kolosalna osobista odpowiedzialność moralna i materjalna, gdyż czynności nieomal każdego połączone są z obrotem gotówkowym, szczególnie zajęci w kasach Głównych narażeni są na częste i dotkliwe straty.

Wszystkie sprawy ogólno - państwowe, akta polityczne i dyplomatyczne przechodzą drogą pocztowo - telegraficzną, a narażenie całości tychże na szwank lub ujawienie, choćby przypadkowo, tajemnicy telefonicznej lub telegraficznej, pociąga za sobą nieobliczalne następstwa, pomijając już odpowiedzialność fizyczną i materjalną, zagrażająca pracownikowi pocztowo - telegraficznemu wskutek przypadkowego choćby nawet naruszenia tajemnicy korespondencji handlowej czy prywatnej.

Odpowiedzialność i zużywalność w służbie pracownika pocztowego da się porównać pod tym względem tylko ze służbą pracownika kolejowego, w stosunku do którego właśnie ten pierwszy został pokrzywdzonym.

Każdy urzędnik pocztowo - telegraficzny musi posiadać wszechstronne wykształcenie fachowe, tak w dziedzinie poczty jak i telegrafu i telefonu, a nominacja na urzędnika uzależniona jest od odbycia fachowego kursu sześciomiesięcznego i złożenia egzaminu.

Z przeprowadzenia powyższych porównań jasno cenić można krzywdę, wyrządzoną urzędnikowi pocztowemu, nietylko materjalną, a także moralną, godzącą w godność urzędnika, i w godność osobistą człowieka, stawiając go na równi z podoficerem, konduktorem kolejowym i żołnierzem policyjnym, którzy pod względem zasdniczego wykształcenia i wykonywania czynności służbowych, nie mogą być bezwarunkowo traktowani na równi z urzędnikiem pocztowym.

Usunięcie tak rażącej krzywdy jest kwestją sprawiedliwości społecznej, leży w interesie samej służby, powagi władzy i przywrócenia praworządności w Państwie.

Wierzymy mocno, że Wysoki Sejm, twórca ustawy uposażeniowej, nie miał zamiaru pokrzywdzić urzędnika pocztowego stawiając go niżej od posiadającego te same kwalifikacje urzędnika kolejowego, a stało się to tylko przypadkowo skutkiem przeoczenia i że anomalje te i wynikającą stąd ciężką krzywdę, mimowoli pocztowcom wyrządzoną, zechcą napra-

Przewodnik po Muzeum Miejskiem w Grudziądzu.

Dzieje Muzeum Miejskiego. Pierwsze muzeum utworzono w Grudziądzu w r. 1884. Mieściło się ono w szkole dla dziewcząt przy ul. Klasztornej nr. 5, później w gimnazjum klasycznem (1893—98 r.)- od r. 1898 w refektarzu pojezuickim w magistracie. W r. 1911 zbudowano przy ul. Lipowej nr. 28 okazały gmach dwupiętrowy, w którym ulokowano zbiory muzealne i bibljotekę miejską. Stoją one obecnie pod zarządem Tow. Czytelni Ludowych.

Zbiory muzealne zapoczątkowane były już około r. 1860 przez osoby prywatne, jak Scharlock, Bohm, Borrmann i Florkowski. Systematycznie gromadziło zabytki Tow. Prahistoryczne (Altertumsgesellschaft), założone w Grudziądzu w r. 1883. Obecnie pracują w tym kierunku Sekcja Muzealna TCL. i Tow. Krajoznawcze.

Zbiory obejmują przeszło 5000 przedmiotów i 4000 monet i rozłożone są na sześć działów: 1) przedhistoryczny, 2) numizmatyczny, 3) przemysłu artystycznego, 4) kulturalno - historyczny- 5) etnologiczny, 6) przyrodniczy.

Dział przedhistoryczno - wykopaliskowy jest najliczniejszy umieszczony jest w 3 pokojach, na parterze. Zwiedzanie muzeum należy rozpocząć od pokoju pierwszego, przylegającego do ulicy. Są tam w szafie nr. 1 przy okn'e zabytki, zdobyte przez Muzeum w ostatnich czasach i zmieniające się perjodycznie, znaczenie ich wyjaśniają napisy.

Najstarsze są zabytki z epoki kamiennej, mianowicie z neolitycznej czyli młodszej (5000—2000 przed Chr.) w szafie nr. 2 i 3. Są tam siekierki i toporki krzemienne, groty zakończenia strzał, nawet piłka krzemienna. Otwór, który rozpoczęto wiercić w młocie kamiennym, wskazuje na pusty wewnątrz instrument, zapewne róg. Prócz tych narzędzi wojennych, łowczych i gospodarskich jest także łemiesz kamienny, naczynia gliniane i przedmioty kościane.

W szafach nr. 4 i 5 są zabytki z **epoki bronzowej (2000—800 przed Chr.)** i z **wczesnej epoki żelaznej** czyli późno - halsztackiej (800—500 przed Chr.) Narzędzia i broń; siekiorki, sierpy, groty, ozdoby z bronzu. Formy do odlewania siekierek i zausznic. W szafie nr. 5 siek'erka miedziana z Białegodworu, naszyjniki z bronzu i żelaza, szczypce do usuwania zarostu, urna twarzowa z nosem, oczyma brwiami i mała z nosem i zausznicami w uszach. — Od 2000 przed Chr. do wprowadzenia chrześcijaństwa palono nieboszczyków.

W środku jest grób skrzynkowy z około 800—500 przed Chr. i w szafach nr. 6 i 7 wykopaliska bardzo cenne z osady w Rządzu z okresu **przedrzymskiego czyli lateńskiego** (500 przed Chr. do nar. Chr.) i rzymskiego (1—400 po Chr.). Miecze, okucia tarcz, groty noże, ostrogi, nożyce, urny, naczynia bronzowe, model ogniska i p. — Po bokach urny z grobów skrzynkowych.

W pokoju II. w szafie nr. 8, wykopaliska z epoki wczesnożelaznej, nr. 9 i 11 z okresu lateńskiego i rzymskiego z Chełmna, Maruszy i i. Prócz ceramiki narzędzia z żelaza, bransoletki z główką żmijkową, grzebienie kościane, zapinki paciorki, przęśliki i p.

Przy szafie nr. 9 stoi socha przedhistoryczna, przy drugiej ścianie stare miecze żelazne. Na ścianach tablice zabytków prehistorycznych.

Okres wczesnohistoryczny czyli grodziskowy (600—1100 po Chr.) reprezentowany jest w szafie nr. 12 i 13. Są tam fragmenty naczyń ozdobione linią falistą lub rówkami równoległemi, kabłączki, noszone nad skronią na wstążce, monety (łamane przeważnie), pierścienie bronzowe, kolczyki i wisiorki srebrne paciorki, noże w skórkowej pochwie okutej bronzem, model garncarski i model grodziska.

Z czasów krzyżackich (sz. 14) są podkowy, ostrogi, groty, siekiery, wędzidła, kolczuga i i. Krzyżacy rządzili w Grudziądzu od 1250—1465 r.

W tymże pokoju są na ścianie plany miasta Grudziądza z r. 1656, 1772 itd., widoki zamku, bramy miejskiej i p. Jest tam również w gablotach:

Dział numizmatyczny obejmujący monety rzymskie, średniowieczne i nowoczesne, liczne okazy mennic polskich, pomorskich, Gdańska, Torunia, Elbląga i Malborga, bony wojenne i medale. Wystawa zmienia się perjodycznie.

Dział przemysłu artystycznego zawiera w szklanej szafce róg do prochu, pudełko miedziane bogato zdobione figurami, stare książki, dokument z podpisem Stan. Augusta i p. W szafach dużych: puhar cechu rybackiego z r. 1734 tokarskiego z r. 1739, stolarskiego z r. 1786, godło rękawiczników, kałamarz cynowy, dyplomy z r. 1702 i p. Stare zegarki, klucze fajki, pierścionki, żelazko zdobione z r. 1697, kilich z Góry Zamkowej, krzesiwo skałkowe, laska sołecka i p. — Stara szafa gdańska, duży moździerz z r. 1653 obok. Na oknie: posążek fajansowy z około 1760 r. W szafie talerze i kafle z Delft w Holandji, dzbanek fajansowy z 1770—88. Na stole: model starego ratusza zbudowanego 1660 r. Na ścianie portrety i sztychy.

Dział kulturalno - historyczny: portrety komendantów Cytadeli z około 1807 r.; sprzęty po gen. Courbière mapy i akwarele, karabiny i pałasze. Portret Zygmunta III malowany na drzewie. Stare sztychy francuskie, angielskie i p.

Dział etnologiczny obejmuje przedmioty przysłane przez dr. Bolumińskiego z Nowej Gwinei więc narzędzia, ozdoby, misy, broń, tkaniny, maski, strusie jajo i p. Narzędzia tkackie, kołowrotek, stary okiec, laska sołecka dwojaki, grzechotka stróża nocnego, czepek pisanki i p., sanie, na których podobno Napoleon wrócił z Moskwy na Pomorze; stare karabiny i halabardy.

Dział przyrodniczy mieści się na II p. Znajdują się tam w szafie: skamieniałe kości zwierząt przedpotopowych jak brontosaurusa i mamuta; ząb słonia, rogi łosia i pierwotnego wołu. W gablocie: skamieniałe ząbki, jeżowce, amonity, belemnity: pudełko z chrząszczami i motylami. Na postumentach przy ścianach ptaki wodne, drapieżne, bażanty, dzięcioł sroka i in.

Sekcja Muzealna TCL.

wić — mamy zaszczyt prosić o uchwalenie noweli do ustawy uposażeniowej następującej treści:

„Nowy ustęp do art. 100-go ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 9. 10, 1923 r.

Urzędnicy Poczty, Telegrafów i Telefonów, którzy przed wejściem w życie ustawy o uposażeniu z dnia 9. 10. 1923 r. byli wcieleni do stopni wzgl. rang, zależnie od systemu b. zaborcy i np. wedle stylu austrjackiego:

Jako asystenci mieli IX, a oficjałowie mieli X, jako kontrolerowiei starsi oficjałowie II klasy mieli IX, jako starsi kontrolerowie i starsi ofic. I, kl. mieli VIII względnie VII rangę itp., otrzymują przewidziane w niniejszej ustawie uposażenie, przyczem analogicznie jak u kolejowych i wojskowych:

XI ranga odpowiada IX; X ranga odpowiada VIII; IX ranga odpowiada VII; 8-ma ranga odpowiada VI grupie uposażenia itp.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Niedziela Teofila b. Wschód słońca 4.39 zachód 7.17. Wschód księżyca 2,21, zachód 12.3.

—** **Bibljoteka i Czytelnia T. C. L.** codziennie z wyjątkiem niedzieli otwarta od godz. 5—7. dla dzieci w środy i soboty od 4—5.

—** **Muzeum** otwarte w środy i soboty od godz. 12—2, w niedziele i święta od 11—2.

*

—** **Nalepki narodowe na dzień 3 maja** są do nabycia w Sekretarjacie T. C. L, Grudziądz, Lipowa 28. Cena nalepek wynosi 200 000 marek za sztukę.

OTWARCIE ZJAZDU HARCERSTWA.

Lublin. (A. W.) W piątek, 25-go bm. nastąpiło otwarcie IV walnego Wszechpolskiego Zjadu Harcerskiego. Uroczystość otwarcia poprzedziła solenna msza św., celebrowana przez księdza szambelana Gostyńskiego. Otwarcia zjazdu w auli uniwersytetu lubelskiego dokonał p. Strumiłło. Po odczytaniu depesz powitalnych przemawiali pp. wicewojewoda Bryła, prezydent miasta Szczepański i starosta Krause. W imieniu wojska witał zjazd pułkownik Kraus, w imieniu harcerstwa polskiego w Brazylji p. Pawłowski. Obradom przewodniczył profesor Łukasiewicz. Jutro drugi dzień obrad.

—** **Teatr Miejski.** Dziś w sobotę wieczorem o godz. 8-mej premjera najnowszej komedji Gandery'ego p. t.: „WESELE ARLETTY“ (Górą serce) z p. Kostecką w roli tytułowej. Miła to jest i pogodna sztuka, grana na wszystkich scenach polskich z ogromnem powodzeniem.

W niedzielę popołudniu o godz. 4-tej przedstawienie popularne dla młodzieży, wojska oraz szerszej publiczności. Odegraną będzie „BIEDNA DZIEWCZYNA“, operetka w 6 obrazach Krenna i Lindau'a — Muzyka Kuhna. Bilety dla młodzieży i wojska po 1 miljonie. Ceny do połowy zniżone.

Wieczorem o godz. 8-mej „WESELE ARLETTY“ (Górą serce).

W przygotowaniu „KORDJAN“ J. Słowackiego.

Sprzedaż biletów czynna od godz. 10—1 i 6—8 w kancelarji teatru oraz w Wielkopolance u p. Kowalczyka. W niedzielę kasa czynna w teatrze (kancelarji) od godz. 11½—1 w południe.

—** **Tow. Czerw. Krzyża** odbyło wczorajszego wieczoru nadzwyczajne zebranie, któremu osobne poświęcimy uwagi.

—** **Uroczystość poświęcenia sztandaru Tow. Urzędników Komunaln. w Grudziądzu** odbędzie się w niedzielę jutrzejszą dnia 27 kwietnia. Delegaci Towarzystw ze sztandarami i przedstawiciele zbierają się w ogrodzie „Strzelnicy“ przy ul. Strzeleckiej, poczem wyruszą do kościoła św. Ducha, gdzie odbędzie się poświęcenie sztandaru. W hotelu pod „Złotym Lwem“ odbędzie się później uroczyste posiedzenie wraz z wspólnym obiadem, wieczorem zaś Bal w salach hotelu pod „Złotym Lwem“.

—** **Zabawa wiosenna Tow. Czeladzi Katolickiej** odbędzie się w niedzielę jutrzejszą dnia 27 bm. o godz. 8-mej wieczorem na sali Bazaru przy ulicy Moniuszki. Program stanowią: przedstawienie komedji „Takich więcej“; żywy obraz, taniec, niespodzianki. Spodziewać się należy, iż na zabawę wiosenną przybędą wszyscy żądni zdrowej i miłej rozrywki, tembardziej, iż wspomogą przez to organizację naszej czeladzi katolickiej.

—** **Zamach morderczy na funkcjonarjusza Policji Państwowej.** Dziś rano o godz. 4-tej miał miejsce w pobliżu ulicy Kalinkowej następujący wypadek: Posterunkowy Marchlewski zauważył w nocy nieznanego osobnika, którego obejście wydało mu się mocno podejrzane. Zaczął więc śledzić nieznanego osobnika a w pewnym momencie trzymając broń w ręku zaaresztował go, nakazując mu ręce podnieść do góry. Tajemniczy osobnik uszedłszy tak kilka kroków, błyskawicznym ruchem wyciągnął z kieszeni rewolwer dając dwa strzały do posterunkowego. Jeden z nich trafił nieszczęśliwego w okolicę śledziony, naruszając poważnie ważny ten organ. Dokonawszy tego zbrodniczego czynu zbrodniarz szybko ulotnił się tembardziej, że ubezwładniony otrzymaną raną Marchlewski nie mógł go więcej ścigać.

Operacji wyjęcia kuli dokonał dr. Grygier. Obecnie leży posterunkowy Marchlewski w Szpitalu Miejskim i upłynie kilka dni, zanim przyjdzie do siebie i o tajemniczym zbrodniarzu będzie mógł udzielić bliższych szczegółów.

Wiadomością tą zostały zaalarmowane wszystkie Komisarjaty i funkcjonarjusze policji od samego rana poszukują energicznie sprawcy tego zbrodn. czynu. Panuje przekonanie że musi on być niebezpiecznym przestępcą, skoro w ten sposób uwolnił się od śledzącego go policjanta.

—** **Zebranie P. Z. K.** Wczoraj dnia 25 bm. odbyło się w Bazarze zebranie „Polskiego Związku Kolejowców“, na którym specjalnie z Warszawy przybyły poseł Paczkowski wygłosił dłuższy referat.

W treściwym swym przemówieniu dał poseł Paczkowski obfity materjał z zakresu spraw kolejnictwa zwłaszcza wewnętrznej jego organizacji, a będący w związku z ostatniemi poczynaniami i projektami rządu.

Poseł Paczkowski poruszał sprawę „Pragmatyki służbowej“ kolej. - omówił przebieg przeprowadzenia § 104 traktującego o zrównaniu kolejarzy co do uposażenia z wojskiem i policją.

W końcu oświetlił postępowanie organizacji kolejarzy lewicowych z wyglądem organizacji P. Z. K.

Napiętnował mianowicie pos. Paczkowski niecne ataki na niego i jego organizacyjnych kolegów.

W związku z zarzutami stawianemi przywódcom P. Z. K. a zwłaszcza pos. Paczkowskiemu, jakoby nie dbał o polepszenie bytu kolejarzy, głosując przeciw wygórowanym żądaniom związków lewicowych powiedział referent te znamienne słowa:

„Tak nasz związek sprzeciwiał się niektórym wygórowanym żądaniom; kto zaś wie czy, gdybyśmy je poparli, mógłby dziś p. premjer Grabski **przeprowadzić tak skutecznie naprawę skarbu!“**

Z kolei zabierali głos pp. Zalewski, miejscowy prezes P. Z. K., Budniak, z Warszawy, który dorzucił kilka ciekawych szczegółów, zwłaszcza z zakresu ustawy uposażeniowej i emerytalnej; dalej przemawiał przedstawiając dezyderatywy miejscowego koła p. Jabłoński. W końcu po dość ożywionej dyskusji odpowiedział p. Budniak i p. pos. Paczkowski.

Na tem kończymy dzisiejsze sprawozdanie, zaznaczając, że w jednym z najbliższych numerów „Głosu Pom.“ zajmiemy się bolączkami spraw kolejnictwa. Rozumiemy bowiem dobrze, że winteresie dobra ogółu ich lekceważyć nie można.

(— j —).

—** **Zebrania miesięczne sekcji** wszystkich Zjedn. Zw. Prac. P. H. i Sam. odbędą się po powrocie Sekr. Okręgowego z Górnego Śląska oraz z pertraktacji z Bankami w Poznaniu. Sekretarjat Związku poszczególnych członków sekcji zawadomi osobnym okólnikiem. **Sekretarjat Z. Z. P.**

—** **W sprawie poborów pracowników przemysłu i handlu** są jeszcze pertraktacje między Centr. Zw. Pracodawców a Zjedn. Zw. Pracowników Przem., Handlu i Samorządu w toku. Normy zarobkowe ogłoszone przez Zjedn. Zw. Pracoww. wobec zbliżającego się terminu wprowadzenia złotego, będą przeliczone na złote polskie, poczem nastąpi oficjalne zatwierdzenie tabeli poborów przez obie strony jak też przez władze. Będzie to pierwsza taryfa ułożona między Związkiem Pracowników a Centr. Zw. Pracodawców, która obowiązywać będzie na cały okręg pomorski.

Sprawa ta wymaga **dokładnego oraz rzeczowego omówienia** ze Związkiem Pracodawców wobec tego zwraca się Związek Pracowników Przem. Handlu i Samorządu do swych członków, by w sprawie tej nie interpelowali przedwcześnie Sekretarjatu. Po ułożeniu tabeli złotowej związek opublikuje ją w organie pomorskim Związku, t. j. w „Głosie Pomorskim“

—** **Czynsz na lokale urzędów państwowych.** W związku z uchwaleniem ustawy o ochronie lokatorów, której przepisy obowiązywać będą w najbliższym czasie, władze administracyjne oraz policyjne przystąpiły do spisywania zajętych lokali przez biura oraz funkcjonarjuszy policji. W sporządzonych wykazach poza opisaniem zajmowanych lokali wymagane jest wskazanie wysokości czynszu opłacanego w dniu 1 czerwca 1914 roku. Powyższe dane, zbierane od właścicieli lub rządców domów mają być zestawione do dnia 10-go maja bież. roku.

—** **Osobiste.** Dnia 21 bm. pobłogosławił ks. kapelan Wiśniewski związek małżeński między p. Alicją Wandą Elwiczówną, córką dr. Stanisława Elwicza z Warszawy a p. Janem Czerwińskim, kierownikiem Domu Konfekcyjnego w Grudziądzu. Ślub odbył się w kościele Wszystkich Świętych w Warszawie. Młodej parze przesyłamy serdeczne „Szczęść Boże!“

—** **Przejazdy popisowych.** M. S. Wojsk. w porozumieniu z M. S. Wewn., Min. Skarbu oraz Min. Kolei zarządziło, że na własny koszt podróżujących mają odbywać się przejazdy popisowych i ochotników, udających się do przeglądu i powracających z niego bez względu na wynik komisji przeglądowej, oraz przejazdy rezerwistów, powołanych do zebrań kontrolnych. Koszty podróży biednych ponoszą gminy.

—** **Dzieci polskie z Dalekiego Wschodu.** Polski komitet ratunkowy dzieci Dalekiego Wschodu przystępuje obecnie do uruchomienia zakładu wychowawczego na wzór istniejącego już w Wejherowie Domu repatrjantów. W zakładzie tym skupiona będzie pozostała grupa dzieci repatrjowana z Syberji, za pośrednictwem rządu, a przy pomocy społeczeństwa japońskiego. Sprawami tymi zajmują się prezes komitetu: p. Anna Bielkiewiczowa i wice-prezes dr. J. Jakókiewicz. W związku z tą akcją władze administracyjne otrzymały polecenie zapewnienia delegatom tym pomocy urzędów państwowych w zrealizowaniu tych zamierzeń. Równocześnie wszystkie związki samorządowe zostały specjalnymi okólnikami zawiadomione o pożytecznej działalności tego komitetu.

—** **Podziękowanie.** Dla biednych Konf. Pań Mił. św. Wincentego ofiarowali: Sylwester Pardon 2 ctr. mąki pszennej, Marchlewski Tadeusz 25 ft. cykorji, 25 ft. proszku do prania, firma „Heimchen“ 50 paczek proszku do prania, Hurtownia Sp. Spożywców dużą beczkę śledzi. Łotysz 15 mtr. płótna (surówki) i 1 gotowe prześcieradło, Elżbieta Kruszewska 10 miljonów, dr. Grygierowa 50 milj., na ręce ks. Dziek. wpłynęło ze skarbonki św. Antoniego 128 600 000 i 91 milj., Prezydent Włodek 20 miljon., dyr. Poszwiński 30 milj., N. N. 9 250 000. Prócz tego ofiarowali na nasze ręce Sylwester Pardon 1 ctr mąki pszennej dla biednych przedmieścia Chełm i firma „Heimchen“ 10 ft. mydła dla sierocińca przy ulicy Rybackiej.

Za wszystkie te dary składamy serdeczne „Bóg zapłać“, taksamo w imieniu Sióstr Elżbietanek.

M. Rachniewiczowa, **A. Brendlowa,** skarb.

Ruch towarzystw.

—(rt) **Powiatowe Koło Zw. Inw. Woj. Rzplitej Polsk.** w Grudziądzu urządza w sobotę dnia 26 bm. na sali Hotelu Warszawskiego o godz. 7-ej wieczorem swoje miesięczne zebranie, na które wszystkich członków się zaprasza.

—(rt) **Towarzystwo Hodowców Gołębi Pocztowych „Jedność“** miasta Grudziądza i okolicy. Zebranie odbędzie się we wtorek dnia 29 kwietnia br. o godz. 7-mej wieczorem w lokalu p. Radzickiego, ul. Kwidzyńska nr. 32. Podział obrączek rodowych na rok 1924. Obecność wszystkich członków pożądana. O punktualne przybycie uprasza ZARZĄD.

—(rt) **Posiedzenie zarządu Towarzystwa Opieki nad więźniami** odbędzie się w dniu 28 kwietnia br. w poniedziałek punktualnie o godz. 6 wieczorem w Domu Karnym.

—** **Ze Związku Pracowników Przemysłu, Handlu i Sam.** piszą nam: Zjedn. Związek Pracowników Przem. Handlu i Sam. podaje swym członkom do wiadomości, że Związek bierze z okazji **poświęcenia sztandaru Tow. urzędn. komunalnych** w niedzielę dnia 27 bm. udział w wymienionej uroczystości. Zbiórka punktualnie o godz. 10-tej 15 min. przed poł. w ogrodzie spalonego teatru przy ul. Strzeleckiej. Wzywamy kolegów do wzięcia udziału w uroczystości.

Z Pomorza.

** **OSIE. (Rozwój przemysłu domowego).** Od wielu lat uprawiany bywa tu i w okolicy, przemysł domowy jak: plecienie koszy i opałek, do czego używa się korzeni, jakich bory nasze posiadają w obfitości. Oprócz tego wyrabia się tu szufle kuponki, łyżki, warząchwie, grabie, kosiska itd. Przemysł ów wzmógł się w ostatnim czasie znacznie, dając licznym rodzinom zatrudnienie i zarobek odpowiedni, zwłaszcza w roku ubiegłym i tej zimy, gdzie mieliśmy bezrobocie. Powyżej wymienione wyroby mają dobry odbyt, przybywają tu często handlarze, zakupując każdą ilość towaru.

—** **WĄBRZEŹNO. (Włamanie do składu instrumentów).** Do składu starożytności i instrumentów muzycznych p. Garbego w Wąbrzeźnie włamali się złodzieje, zabierając wiele wartościowych przedmiotów. Właściciel poszkodowany został na przeszło 3 miljardy mk. Śledztwo policyjne wykryło już złodzieja w osobie 16-letniego Józefa Jurkiewicza, którego po odebraniu mu skradzionych rzeczy, osadzono w więzieniu.

—** **SIERAKOWICE. (Uruchomienie kaszubskiej tkalni).** W ostatnich dniach uruchomiono w Sierakowicach pierwszą Kaszubską Tkalnię. W tym celu sprowadzono specjalnego wykwalifikowanego majstra aż z Łodzi. Dnia 29 bm. ma się odbyć poświęcenie owej tkalni. Nowe przedsiębiorstwo przemysłowe nosi nazwę „Lenwełna“.

—** **MAŁY KIEŁPIN. (Groźny pożar)** Przed świętami wybuchł w majętności p. Puppela w Małym Kiełpinie pożar, który zniszczył stodołę i oborę, w której spaliło się 5 źrebaków, 17 sztuk bydła,, 44 świń. 24 owiec, kilka prawie nowych maszyn i trzy lorki, załadowane deskami, które miały być użyte na budowę nowej stajni. Przyczyny pożaru narazie nie stwierdzono.

—** **PUCK. (Otwarcie filji Banku Dyskontowego).** Z końcem bm. odbędzie się w Pucku poświęcenie budynku oddziału Banku Dyskontowego z Bydgoszczy. Budynek ten wykupiony z rąk niemieckich, dzięki staraniom dyr. Banku p. Lewińskiego uległ gruntownej rekonstrukcji i po odnowieniu przedstawia się nadzwyczaj okazale.

(Z działalności Tow. Opieki nad marynarzem). W Pucku zostanie w najbliższym czasie po blisko dwuletniej przerwie urchomione wreszcie biuro, urządzone staraniem Tow. Opieki nad marynarzem. Dotkliwy brak kina, tej taniej rozrywki dawał się odczuwać zwłaszcza w porze zimowej, to też Tow. dokład wszelkich starań, ażeby urządzić je według najnowszych wymagań.

(Ruch w porcie). Do puckiego portu przypłynęły z Gdańska w ubiegłym tygodniu dwa okręty wojenne: torpedowce O. R. P. „Krakowiak“ i „Ślązak“, celem przeprowadzenia remontu w miejscowych warsztatach mar. wojen.

—** **HEL. (Podarunek morza).** Według doniesień do Pow. Komendy Pol. Państw. w Pucku, na Helu wyłowiono przeszło 10 wagonów drzewa budulcowego, opałowego i pokładów kolejowych naniesionych z Wisły.

*

—** **GDAŃSK. (Proces przeciw komunistom).** W dniu wyborów do sejmu gdańskiego aresztowano na dworcu kilku komunistów, którzy byli w posiadaniu broni palnej. Prokuratura wytoczyła aresztowanym wówczas komunistom proces — nie o zdradę stanu lub kraju, lecz o tworzenie uzbrojonych gromad. Rozprawa odbędzie się w dniu 2 maja przed tutejszą izbą karną.

Z całej Polski.

—* **WARSZAWA. (Aresztowanie 31 „petardzistów“).** Największa strzelanina z petard na „wiwat“ odbyła się rano podczas rezurekcji na placu Grzybowskim przed kościołem Wszystkich Świętych. Zmobilizowano policję w sile 25 ludzi, która aresztowała 31 petardzistów.

—* **LWÓW. (Skrucha złodzieja).** Do tutejszego urzędu śledczego nadszedł list, w którym znaleziono osobiste dokumenty na nazwisko Pjotra Dudkiewicza i obrazek Chrystusa w gronie uczniów. List pisał niepodpisany złodziej, który objaśnia, że popełnił sporo kradzieży, ale ostatnim razem natknął się na załączony obrazek Chrystusa, który, jak powiada, tak go wzruszył, że dokumenty skradzione zwrócił i przyrzeka nie kraść więcej. Dokument poprawy złodzieja postanowiono przechować w archiwum policji na pamiątkę.

—* **WILNO. (Wznowienie pisma).** Po długiej przerwie **zaczął znów wychodzić tygodnik popularny „Ziemia Wileńska“. Jest to jedyne pismo dla ludu polskiego w województwie wileńskiem.**

IV. Targ Poznański.

Jutro wśród wielkich uroczystości, które zaszczyca obecnością Swą Prezydent Rzeczypospolitej, odbywa się otwarcie IV Targów Poznańskich, których znaczenie oświetliliśmy w szeregu artykułów.

Nie będziemy też w tej chwili rozpisywali się o znaczeniu targu, podkreślimy na razie ideową łączność naszą i naszej dzielności z wysiłkami braci naszych Wielkopolan ku odrodzeniu i umocnieniu gospodarczem naszej Ojczyzny.

Nie wątpiąc ani na chwilę, że te wysiłki się dokonają, a nadzieje ziszczą, życzenia na ich przeprowadzenie celowe inicjatorom, współtwórcom targów i ich wystawcom przesyłamy.

•

— OGROMNE ZAINTERESOWANIE KUPIECTWA POLSKIEGO IV TARGIEM POZNAŃSKIM. Miarą zainteresowania IV Targiem Poznańskim jest fakt, że wystawcy tegorocznego Targu Poznańskiego zażądali z górą 90 000 pocztówek w formie zaproszeń, które otrzymali (na własne życzenie) klijenci wystawców, rekrutujących się przeważnie z kół kupieckich. Tym sposobem do tej pory jest przewidziany w tegorocznym Targu Poznańskim udział 90 000 ludzi fachowych, mających ścisły kontakt z przemysłem i handlem. Jest to pocieszający objaw ogromnego zainteresowania się kupiectwa polskiego IV Targiem Poznańskim.

*

— KORESPONDENCI ALJANCKIEJ PRASY ZAGRANICZNEJ NA IV TARGU POZNAŃSKIM. Miejski urząd Targu Poznańskiego otrzymał z Warszawy wiadomości, że członkowie świeżo utworzonego związku korespondentów aljanckich prasy zagranicznej w Warszawie wybierają się gremjalnie na IV Targ Poznański. W wycieczce tej weźmie udział conajmniej kilkunastu dziennikarzy, korespondentów, prasy francuskiej, włoskiej, amerykańskiej i prasy państw należących do małej ententy. Przy tej sposobności należy zaznaczyć, że jest to pierwsza wycieczka urzędowa korespondentów pism zagranicznych w naszym kraju. Jest to dowód, że IV Targ Poznański wywołał ogromne zainteresowanie wśród zagranicy i że wydawnictwa światowych pism poleciły swym korespondentom jaknajszczegółowiej informować zagranicę o przebiegu IV Targu Paznańskiego. Społeczeństwo polskie może być dumne, że własnym wysiłkiem zdołało nadać rozpęd gospodarczy poza granicę swego państwa i że ten rozpęd przypada w okresie wiekopomnego faktu, a mianowicie stabilizacji marki polskiej i wprowadzenie nowej waluty, zagwarantowanej złotem.

— POLSKIE WYTWÓRNIE FILMOWE, A IV TARG POZNAŃSKI. Do miejskiego urzędu Targu Poznańskiego zgłosili się przedstawiciele polskich wytwórni filmowych, celem zdjęcia pawilonów, hal Wieży Górnośląskiej, oraz eksponatów w nich wystawionych podczas trwania IV Targu Poznańskiego. Tak więc publiczność wszystkich miast polskich w najbliższych tygodniach będzie mogła ujrzeć wyświetlane interesujące fragmenty dotyczące uroczystego otwarcia Targu Poznańskiego, udziału gości miejscowych i zamiejscowych oraz reprezentantów najwyższych władz z Prezydentem Rzplitej na czele.

— P. K. O. I URZĄD POCZTOWY NA TERENIE IV TARGU POZNAŃSKIEGO. Na czas trwania IV Targu Poznańskiego mieścić się będzie w hali maszyn P. K. O. i Urząd Pocztowy otwarty do użytku gości zwiedzających Targ Poznański.

— REPREZENTANCI BELGIJSKIEGO CIĘŻKIEGO PRZEMYSŁU NA IV TARGU POZNAŃSKIM. Jak się dowiaduje miejski urząd Targu Poznańskiego, tegoroczny Targ Poznański zwiedzą dwaj reprezentanci ciężkiego przemysłu w Belgji. Przyjazd przemysłowców belgijskich jest dowodem, jak dalece dalsze koła przemysłowo handlowe Belgji zainteresowały się IV Targiem Poznańskim.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

— PRZERACHOWANIA DO PODATKU DOCHODOWEGO. Na zasadzie ustawy z dnia 6 grudnia r. ub. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, dochodów publicznych i kredytów Minister Skarbu rozporządzeniem uzupełniającem zezwoli na dokonywanie miarodajnego do ustalenia państwowego podatku dochodowego przerachowania sum markowych na franki złote według wartości franka złotego w dniu otwarcia roku operacyjnego. Natomiast wyrażone w markach pozostałości bilansu zamknięcia rachunków, przedstawiających wartości czysto markowe, mogą być przerachowane na franki złote według wartości franka złotego w dniu zamknięcia bilansu, miarodajnego do ustalenia podstaw wymiaru podatku. Według tej samej wartości franka złotego mogą być przerachowane kwoty markowe, wydzielone z czystego zysku bilansowego na gratyfikacje pracowników i inne tego rodzaju wydatki — wolne od opodatkowania. Wszelkie inne wydatki, które nie mogą być obliczone od dochodu podatkowego, mają być, celem doliczenia do wyrażonego we frankach złotych zysku bilansowego, przerachowane na franki złote wedle przeciętnej wartości franka złotego z tego miesiąca operacyjnego, w którym wydatki te zostały poniesione.

Przy przerachowaniu marek na złote ustala się następującą relację franka:

na dzień	1 lutego	1922 r. 1 fr zł. równa się	650	mk
„ „	1 marca	„ „ „ „ „	670	„
„ „	1 kwietnia	„ „ „ „ „	760	„
„ „	1 maja	„ „ „ „ „	7 0	„
„ „	1 czerwca	„ „ „ „ „	770	„
„ „	1 lipca	„ „ „ „ „	940	„
„ „	1 sierpnia	„ „ „ „ „	1160	„
„ „	1 września	„ „ „ „ „	1640	„
„ „	1 październ.	„ „ „ „ „	1710	„
„ „	1 listopada	„ „ „ „ „	2800	„
„ „	1 grudnia	„ „ „ „ „	3300	„
„ „	1 stycznia	1923 r. „ „ „	3400	„
„ „	31 stycznia	„ „ „ „ „	68 0	„
„ „	28 lutego	„ „ „ „ „	8700	„
„ „	31 marca	„ „ „ „ „	810	„
„ „	30 kwietnia	„ „ „ „ „	9000	„
„ „	31 maja	„ „ „ „ „	10200	„
„ „	30 czerwca	„ „ „ „ „	20000	„
„ „	31 lipca	„ „ „ „ „	38 00	„
„ „	31 sierpnia	„ „ „ „ „	48000	„
„ „	30 września	„ „ „ „ „	67400	„
„ „	31 październ.	„ „ „ „ „	307000	„
„ „	1 listopada	„ „ „ „ „	684000	„
„ „	30 grudnia	„ „ „ „ „	1220000	„

Należności i zobowiązania w obcych walutach pochodzących z zakresu operacyjnego, mogą być przyjmowane do frankowego bilansu zamknięcia w ich rzeczywistej wartości wyrażonej we frankach złotych, natomiast pochodzące z okresu poprzedniego winny być przyjęte do bilansu zamknięcia w ich frankowej wartości, wynikającej z przerachowania na franki złote bilansu otwarcia roku operacyjnego.

— POLSKA NA RYNKACH BAŁTYCKICH. Na podstawie wywiadu, udzielonego prasie zagranicznej przez posła polskiego w Rydze p. Chorwata dowiadujemy się, że zainteresowanie rynkami bałtyckimi jest w Polsce obecnie nie mniej, a może nawet bardziej żywe niż dotychczas. O wzmagającej się wymianie towarów świadczy fakt że Polska w roku ubiegłym przeszła z siódmego na piąte miejsce w rzędzie eksportów na Łotwie; jeśli zaś uwzględnić i przywóz z Gdańska, to na trzecie miejsce. Zarówno sfery handlowe jak i rządowe interesują się żywo możliwościami umocnienia i dalszego rozwinięcia istniejących stosunków. Udział kupców polskich w Targach Ryskich i kupców łotewskich w Targach Polskich w Poznaniu i Lwowie jest bardzo mile widziany i popierany przez sfery miarodajne. Należy się również spodziewać, iż porozumienie się obu rządów co do zniżenia kosztów wiz przyczyni się znacznie do żywszego kontaktu gospodarczego, bowiem taksę za wizę do Polski zniżono do 500 rb. i ustanowiono ponadto ulgową taksę dla przejazdów częstszych 1000 rb. za wizę na dowolną ilość przejazdów w ciągu 3-ch miesięcy. Rząd polski udzielił pozwolenia na wywóz nasion do Łotwy, który zresztą jest zakazany, pragnąc przyjść z pomocą Łotwie po klęsce tegorocznego nieurodzaju przez danie jej możności zaopatrzenia się w nasiona w możliwie dogodnych warunkach. Dla ożywienia stosunków została również zniżona w Polsce taksa na przewóz węgla polskiego na Łotwę. Wzajemne zrozumienie korzyści, płynących dla obu krajów z jaknajwyższego kontaktu gospodarczego, coraz więcej wzrasta.

Z Izby Przemysłowo - Handlowej Grudziądzko - Starogardzkiej.

Odroczenie płatności podatku dochodowego. W myśl rozporządzenia Min. Skarbu z dn. 17 kwietnia br. płatność podatku dochodowego rozkłada się na cztery raty, które uiszczone być winne w następujących terminach:

1. Do dnia 23 kwietnia br., o ile chodzi o osoby fizyczne, wzgl. 1 maja br., o ile chodzi o osoby prawne, (spółki akcyjne), ma być wpłacona na poczet podatku dochodowego za rok 1924 część podatku w całorocznej wysokości podatku dochodowego, należnego za rok 1923, a zwaloryzowanego na fr. zł. według stosunku: 1 fr. zł. = 100 000 mkp.;
2. Do dnia 24-go maja br. ma być zapłacona różnica pomiędzy połową podatku przypadającego od dochodu, zeznanego na rok 1924, a uiszczoną (w racie pierwszej) częścią podatku;
3. Do dnia 24-go czerwca br. winna być uiszczona rata, odpowiadająca ¼ części podatku, przypadającego od dochodu, zeznanego na rok podatkowy 1924 r.;
4. Do dnia 24-go lipca br. ma być zapłacona reszta przypadającego na rok 1924 podatku dochodowego.

Termin do składania zeznań o dochodzie na rok 1924 przez osoby fizyczne i prawne odracza się do dnia 24-go maja br., przyczem do zeznania należy dołączyć dowody uiszczenia dwóch rat podatkowych, wymienionych pod 1) i 2).

Wypowiedzenie koncesji na prowadzenie fabrycznego przedsiębiorstwa wyrobów tytoniowych. Rozporządzeniem Min. Skarbu koncesje, udzielone osobom prywatnym na czas przejściowy dla prowadzenia fabrycznego przedsiębiorstwa wyrobów tytoniowych, zostają wypowiedziane w ciągu czterech miesięcy od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia, tj. dn. 15 sierpnia br. Dyr. Pol. Monopol. Tyton. przeprowadzi do tego czasu wykup maszyn, narzędzi i materjałów, służących do fabrykacji wyrobów tytoniowych.

Nadzór nad przedsiębiorstwami bankowemi. Rozporządzeniem Min. Skarbu ustanawia się nadzór rządowy nad przedsiębiorstwami, trudniącemi się czynnościami bankowemi (domy bankowe, kantory wymiany, banki akcyjne, spółdzielnie kredytowe i wszelkie przedsiębiorstwa, które są uprawnione chociażby tylko do niektórych czynności bankowych.) Nadzór będzie wykonywany bądź przez urzędników Min. Skarbu, bądź przez ustanowionych do pojedyńczych przedsiębiorstw komisarzy rządowych. Koszty związane z wykonaniem tego nadzoru ponoszą wyżej wymienione przedsiębiorstwa.

Składanie kaucji w pożyczkach państwowych. Z Ministerstwa Skarbu komunikują, iż pożyczki państwowe z r. 1918 i 1920 przyjmowane być mogą jako wadja, kaucje akcyzowe i celne, kaucje przy zawieraniu kontraktów ze Skarbem Państwa oraz kaucje, składane do depozytu wszelkich instytucji rządowych, w wysokości 70 proc. ich wartości. Posiadaczom asygnat pożyczki państwowej, wypuszczonej dekretem Rady Regencyjnej z dnia 30-go października 1918 przelicza się wartość tych asygnat według stosunku 250 mk. = 115 rubli rosyjskich = 350 koron austr. = 10 zł. Posiadaczom obligacji 5% długoterminowej wewnętrznej pożyczki państwowej wypuszczonej dnia 27 lutego 1920 r. przelicza się wartość obligacji według stosunku 1000 mk. równych 10 zł. Posiadaczom obligacji 4 proc. państw. pożyczki premjowej wypuszczonej dnia 16 lipca 1920 r. przelicza się wartość tych obligacji według stosunku 5 000 mk = 10 zł.

Sprawy celne. Jak już donosiliśmy, do wyjątkowego zabezpieczenia cła od towarów, od których cło opłaca się w monecie złotej, zostały dopuszczone tylko dolary Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Zarządzenie to stosuje się w szczególności do wzorów i próbek, wiezionych przez zagranicznych ajentów podróżujących z państw, z któremi została zawarta konwencja handlowa.

Dyplomy honorowe wydane przez Izbę. Izba nasza udzieliła w marcu i kwietniu br. dyplomy honorowe za 25-letnią pracę w jednem przedsiębiorstwie następującym pracownikom: Oskarowi Loepke (zatrudnionemu w „Drukarni Pomorskiej“) i Konstantynowi Martyńskiemu (zatrudnionemu w fabryce maszyn „Unia“) oraz Łukaszowi Chmielewskiemu (zatrudnionemu w firmie E. H. Reich, właśc. A. Domke). Za 50-letnią pracę Janowi Waluszewskiemu (zatrudnionemu w fabryce maszyn „Unia“ w Chełmnie).

Zniżka opłaty pobieranej za świadectwa pochodzenia towarów przez polskie placówki konsularne. Polskie placówki konsularne we Włoszech, w Szwajcarji w Rumunji i Francji zniżyły opłaty, pobierane za świadectwa pochodzenia towarów z 6.25 fr. zł. na 3.25 fr. zł.

Szwajcarska wystawa wzorów. W czasie od 17 do 24-go maja br. odbędzie się w Bazylei Szwajcarska Wystawa Wzorów. Dla zwiedzających udziela kolej szwaj-

carska zniżek, zaś biuro Wystawy starać się będzie o zapewnienie zwiedzającym mieszkań. Prospekty wystawy do przejrzenia w naszej Izbie.

Targi Przemysłowo-Handlowe w Rewlu odbędą się między 14 a 25 czerwca br. Do udziału w targach dopuszczone są również firmy zagraniczne. Reprezentowane będą działy: włókienniczy i tkacki, wyrobów skórzanych, przemysłu drzewnego, przemysłu mechanicznego, żeglugi przemysłu papierniczego i elektrotechnicznego, wyrobów ceramicznych, szklanych itd. Ostateczny termin zgłoszeń upływa z dniem 15 maja br.

W naszej Izbie są do przejrzenia:

1. Sprawozdanie o sytuacji gospodarczej w Rumunji;
2. Sprawozdanie o sytuacji gospodarczej w Jugosławji;
3. Sprawozdanie o sytuacji gospodarczej w Austrji;
4. Informacje Konsulatu Polskiego o reglamentacji towarów Czechosłowacji;
5. Raport Radcy Handlowego w Rzymie,
6. Komunikat Izby Handlowej w Katowicach.

Do każdego zapytania, skierowanego do naszej Izby, należy dołączyć opłaconą kopertę na odpowiedź, o ile zapytanie nie pochodzi od zarejestrowanych w tut. okręgu kupców i przemysłowców.

Grudziądz, dnia 27 kwietnia 1924 r.

Izba Przemysłowo-Handlowa Grudziądzko-Starogardzka

— **NORMY ZŁOTOWYCH OPŁAT W P. K. O.** Komitet dyrekcyjny P. K. O. ustalił od 1 maja br. wysokość opłat manipulacyjnych w obrocie czekowym na 3 grosze od każdej dopisanej lub odpisanej opzycji. Wysokość wkładki zawiązkowej tj. sumy, która winną być stale na koncie uczestnika obrotu czekowego, ustalono na 10 złotych. Maksymalna wysokość wypłat doraźnych w urzędach pocztowych z książeczek oszczędnościowych ustalono na sumy 50 złotych.

—**WPŁYWY Z DANIN PUBLICZNYCH I MONOPOLI.** W 1-ym kwartale rb. z danin publicznych i monopoli wpłynęło do kas skarbowych z częściowem tylko uwzględnieniem wpływów z G. Śląska 194.987.200 fr. zł.

Suma ta zyskuje szczególnie na swej wyrazistości przy porównaniu z wpływami za dwa lata ubiegłe, bowiem w 1-ym kwartale 1922 r. daniny publiczne i monopole dały tylko 85.916.900 fr. zł., w 1-ym zaś kwartale 192 3r. jeszcze mniej, bo 39.435.400 fr. zł. — Wpływy zatem w 1-ym kwartale roku bieżącego wykazują wzrost w stosunku do 1-szego kwartału 1922 r. 2,27 razy w stosunku zaś do 1-go kwartału 1923 r. 4,94 razy.

— **W SPRAWIE EKSPORTU POLSKICH WYROBÓW EMALJOWANYCH.** Konsul Rzplitej Polskiej w Tjeście jest często zapytywany przez tamtejszych kupców o próbki naczyń emaljowanych polskich, które obok zbytu we Włoszech mogłyby również znaleźć zbyt na Dalekim Wschodzie za pośrednictwem trjesteńskich eksporterów. Ponieważ w chwili obecnej konsulat zajęty jest organizowaniem polskiego przemysłu w Padwie, pożądanym byłoby, aby znalazły się na tej wystawie również próbki naczyń emaljowanych. Dodać przytem należy, że port w Trjeście i tamtejsi eksporterzy najbardziej się nadają dla pośredniczenia w naszem handlu ze Wschodem.

— **Z GIEŁDY ZBOŻOWEJ.** Na wczorajszym posiedzeniu dnia 25 bm. giełdy towarowo zbożowej żadnych tranzakcji nie dokonywano. W związku ze świętami żydowskimi podaży nie było. Zakupiono zaledwie jeden wagon żyta z miejscowych zapasów po 24 500 000 marek za 100 klg. loco Warszawa. Wyjaśnienie sytuacji na rynku zbożowym nastąpi dopiero w przyszły poniedziałek lub wtorek w związku z wyjawnieniem zapotrzebowania mąki.

Wartość franka złotego

według ustalenia ministerstwa skarbu

dnia 26 kwietnia	*dnia 27 kwietnia*
1.800.000 mkp.	**1.800.000 mkp.**

Giełda pieniężna.

Warszawa, dnia 26 4.

10-ta godzina przedpołudniem.

Dolary Stanów Zjedn.	9.200 — 9.240
Floreny holenderskie	3.410
Franki belgijskie	487
Franki francuskie	575
Franki szwajcarskie	1.628
Funty angielskie	40.275
Korony austryjackie	128
Korony czeskie	267
Liry włoskie	400
Korony norwejskie	
Korony duńskie	
Korony szwedzkie	
Dolary kanadyjskie	8.740
Bon złoty	
Miljonówka	
Pożyczka dolarowa	
Pożyczka złota	

Gdańsk, dnia 26 4.

Dolar	5.67
Marka polska	0,62
Przekazy na Warszawe	0.60½

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny Ludwik Łydko

Hurtownia Perfumeryjna
Gebr. Jochwedson
Gdańsk, Milchkannengasse 25.

Polecam parfumy i mydła firm:
Guerlain, Houbigant, Coty, Cheramy, L. T. Piver, Roger & Gallet, Dorin, J. Simon & Cie, Wolff & Sohn, No. 4711, Scherk-Mistikum, Albersheim - Khasana, Mouson; Creme: Elcaya, Fascinata, Mouson, Herba etc.

Artykuły toaletowe: Szczoteczki do zębów, pędzle do golenia, grzebienie oraz wyroby gumowe. 8097

Wirówki
wyrabiające od 60-400 litr. na godzinę

maszyny do masła, maśln ce do robienia masła, aparaty do wyrobu sera, dzbanki do mleka, wębórki miernicze, naczynia do mleka, sądki do m eka,
Oleje - Tłuszcze
jakoteż wszelkie przybory do gospodarstwa mleczarskiego polecamy po cenach umiarkow.
Wszelkie części dla każdej wirówki na składzie
Własny specjalny warsztat reparacyjny.

Najdrowski i Ceraficki
Grudziądz, ulica Chełmińska nr. 1.
Specjalny skład dla maszyn i narzędzi mleczarskich.
Telefon 254. (8793) Telefon 254

Samochód »FIAT«
jak **urzędowa statystyka** stwierdza
jest w Polsce liczebnie najwięcej w użyciu — 8855
jak setki ich właścicieli przekonali się —
jest **najekonomiczniejszy i niezawodny** w używaniu —
jak nabywcy bieżąco stwierdzają
jest w Polsce obecnie najtańszy **w zakupie**

WYSTAWY I. na V. Targu Poznanskim w Wieży Górnośląskiej
II. przy ul. Skarbowej 20.

»Brzeskiauto« T. A. **POZNAŃ**, ul. **Skarbowa 20**
zał. 1894 r. Tel. 3417 i 4121.
Adr. telegr. „Brzeskiauto"

Wszyscy używają dziś tylko kawę słodowa
„MALTOPOL"
bo jest najlepszą i najtańszą w smaku nieprzewyższoną
Fabryka wyrobów słodowych „MALTOPOL"
Kartuzy Pomorze. 7371

!!!Szanowni panowie i Panie!!!
Podgórski
poleca obuwie eleganckie, trwałe, a nawet tanie.
Uwaga: Stara 16.

Koroną dobrych papierosów
pozostaną zawsze
PALOME i SAN REMO
8191
odznaczające się dobrym smakiem i aromatem.
Tel. 66 **ORIENT T. A.,** Bydgoszcz Tel. 66

MEBLE
koszykowe
śliczne podarki okolicznościowe
— także i na —
odpłatę
Grudziadzka Wytwornia Mebli
E Sommerfeldt,
Stara Rynkowa 1/2.

8850
Poznańskie Towarzystwo Telefonów z o. p.
Centrala w Poznaniu.
Przedstawicielstwo
Dypl. Inż. E. Waliszewski, Bydgoszcz
ul. Dworcowa 18 b. :: Telefon 860.

RADIO
Instalacje telefonów wszelkich systemów i typów.
Dzierżawa aparatów telefonicznych.

Korzystajcie z okazji!
Telefon nr. 1189 **Firma SIŁA PRZEMYSŁOWA** Telefon nr. 1189
Dworcowa 35—36 **BYDGOSZCZ** Stary Rynek 16—17
podaje niniejszem Sz. P. do wiadomości, że ze względu na
otwarcie drugiego składu przy ul. Dworcowej 35—36
i oddziału **w Smętowie**
postanowiła dla stałej klienteli
zamieniać wełnę owczą
na **najlepszą wełnę pończochową** (Sternwolle) pełnej wagi
w różnych kolorach
po **3½ funta** owczej brudnej, lub **2½ funta** pranej
za 1 funt przędzy
przez przeciąg jednego miesiąca, t. j. od 15 marca do 15 kwietnia br.
Firma **„SIŁA PRZEMYSŁOWA"** posiada również na składzie
bawełnę i towary tekstylne dla zamiany jakoteż sprzedaży
według cen ściśle fabrycznych.
Baczność! Firma „SIŁA PRZEMYSŁOWA" Baczność!
poleca uwadze Sz. Publ. swą
wełnę w opakowaniach pełnej wagi.
Dla P. T. urzędników państwowych i komunalnych specjalny duży rabat oraz sprzedaż na raty.
[8442

Lokalu
tylko w dobrem położeniu, jak przy Rynku, ulicy Starej, Długiej i Wybickiego poszukuje się zaraz albo później do wynajęcia względ. do nabycia **za dobrem wynagrodzeniem.** — Zgłoszenia do Ekspedycji „GŁOSU POMORSKIEGO" pod **nr. 8879.**

Pielęgniarkę
do dziecka poszukuje się do zamożnego domu. Wymagane kwalifikacje pierwszorzędne, jak praktyka w zakładzie dla niemowląt lub ukończenie odpowiednich kursów. Zgłoszenia z podaniem warunków pod nr. **8886** do eksp. Głosu Pomorskiego.

Reperacje pługów parowych
i wszelkich innych maszyn rolniczych i przemysłowych
Naprawy w gorzelniach, krochmalniach, młynach i tartakach
wykonujemy szybko, tanio, prawidłowo. [8852
Monterzy specjaliści każdej chwili do dyspozycji.
Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.
Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Poznań
Fabryka maszyn
Biura: ul. Piotra Wawrzyniaka 28/30 **Fabryka: ul. Wawrzyńca 36**
Telefon 4158 Adres telegr.: Centropług. Telefon 2121

Ze względu na otwarcie

BANKU POLSKIEGO

odbędzie się **w poniedziałek** t. j. dnia 28 bm. o godzinie **8-ej** rano

uroczyste nabożeństwo

w kościele parafjalnym, na które wszystkie władze cywilne, wojskowe, jakoteż instytucje i banki zapraszamy.

W tymże dniu rozpoczynamy urzędowanie o godzinie 10-ej przed południem.

Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa

8891] **Oddział w Grudziądzu.**

Baczność stolarze!

Mam do oddania pod korzystnymi warunkami:

10 wagonów suchych stolarskich desek sosnowych w grubościach 23, 30, 35, 43.

1 wagon desek dębowych, 3 letnich, grubości 23, 27, 42, 52, 65, 80, 105.

2 wagony szalówek 23 mm.

3 wagony kantówek grub. 10 10 do 18×21 mm. [8888

Albin Szandrach, Tartak Parowy

Rękowiec, p. Karczma Mała, pow. Gniew, tel. Opalenie 12.

Odbiornik
radio-telefoniczny

typu telefunki oryginalne.

Proszę żażądać naszej oferty.

„SIEMENS" Gdańsk Tow. zo.p.

Oddziały:

Grudziądz Plac 23 Stycznia 18. **Poznań** Fredry 12. **Bydgoszcz** Dworcowa 61. **Gdańsk** Olivaertor 1.

Mazurka

Plac 23 Stycznia
Telefon nr. 680

PJERROT

Z niebywałem powodzeniem występuje od 20-go kwietnia br. sławny baryton

Józef Bachliński

Repertuar składa się z utworów dramatycznych, oper, aryj i pieśni.

Pierwszorzędne recenzje z kraju i zagranicy.

Stół dębowy

i 4 krzesła [10048 na sprzedaż Plac 3 Stycznia 12, parter pr.

Jare żyto

do siewu większą ilość ma **na sprzedaż** Majątek Marusza, poczta Grudziądz. Telef. 27. [8900

Kupna

Krzesła

do 100 sztuk **kupię natychmiast.** Łask. zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr. 10052.

Orkiestrę

poszukuje się do

KINA

Spieszne zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr **10053.**

Nitsche i Ska

Fabryka maszyn w Poznaniu

poleca

własnego fabrykatu

prawnie zastrzeżone

„Poznanianka" znane z swej dobroci wialnie do zboża

„Nowy Ideal" najlepsze wialnie syst. Röbera

„Nawy Triumf" młynki do sortowania zboża syst. Röbera

„Warta" żmijki do sortowania zboża

„Nitschoska" śrutowniki do zboża

„Simplex" siewniki do zboża syst. Dehnego, najlepsze na majątki

„syst. Dehnago" opełacze do buraków i zboża

„Minerva" własnego wynalazku, w kilku krajach opatentowany siewnik do sztucznych nawozów

„N. S. K." Patentowany sortownik do kartofli

„syst. Sarrazin" dołowniki do sadzenia kartofli 2, 3 i 4 rzędowe wózki przednie do żniwiarek z automobilowym sterem, toczaki, kółka pod dyszel itd.

Wyroby obce:

„Ventzkiego" narzędzia rolnicze

„Kriesla" sieczkarnie parowe i maneżowe

„syst. Walbet" młocarnie szerokomłotne.

Jen Przedstawicielstwo na Polskę i wolne miasto **Gdańsk.**

„Lanza" olbrzymie parowe garnitury do młócenia Kolos, Mamut, Herkules i mniejsze normalne

„Lanza" lokomobile przemysłowe do 1000 konisiły

„Bulldog" Lanza ropowe uniwersalne traktory dla rolnictwa i przemysłu

„Lanza" 38 konne ropowe traktory do órki i zapędu maszyn rolniczych

„Diva" Eckerta żniwiarki do zboża (najwięcej rozpowszechnione)

„Diktator" Eckerta wiązałki do zboża 8443]

„Dixi" kosiarki Eckerta do trawy.

Olbrzymie składy części zapasowych.

Wielkie warsztaty reperacyjne.

Dzielni monterzy i inżynierowie na żądanie do dyspozycji.

Fabryka i gł. biura: ulica Kolejowa 1—3

Oddział Handlowy i biura centralne: Św. Marcin nr. 88.

Tel. 1478, 6043, 6044 i 6045

Sprzedaże

Kanapa

ze stosownym stołem, **szafa do rzeczy, łóżeczko dziecięce** z materacem 10040 zaraz na sprzedaż Ogrodowa 18, part. pr.

Sieczkę

w większych i mniejszych ilościach poleca każdego czasu wprost ze składnicy [8895

Pomorska Centrala Opałowa i Budowlana Grudziądz, Groblowa 19 p., tel 322.

Obuwie

wszelkiego rodzaju, solidnego wykonania i tanie kupuje się tylko w firmie (8346

Czesław Szubarga
GRUDZIĄDZ,
ul Toruńska nr. 3.

Telefon 210 Polecam Telefon 210

Węgiel górnośląski

gruby, kostka, orzech, pospółka, grysik i miał z grysikiem

z dostawą bezpośrednio z kopalń, objętych Związkiem Kopalń Górnośląskich „Robur"-Katowice.

Gotthard	Graf Franz	Donnersmark
Paulus Oberbeck	Emminenz	Blücherschächte
Lithandra	Frieden	Emma
Brandenburg	Schlesien	Romer
Wolfgang	Deutschland	Anna

Koks **Emma-Romer brykiety**

Zapasy stale na osi. Kredyt wekslowy do 6 tygodni. Dostawa terminowa.

Dla fabryk, gorzelń, browarów, cegielń i wszelkich zakładów przemysłowych dostarczam przy zamówieniach na sukcesywną dostawę większej ilości węgla po cenie kopalnianej. 8889

W zamian przyjmuję żyto, owies, jęczmień, ziemniaki.

ST. SKOWRONSKI

Ziemiopłody **Materjały opałowe**

Telefon 210 **Grudziądz,** ul. Lipowa 45 Telefon 210

OGŁOSZENIE.

Dnia 2-go maja rb., o godzinie 10-tej rano odbędzie się w **Magazynie Ekspedycji Towarowej Grudziądz** [8896

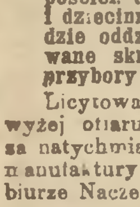
publiczny przetarg

niepodjętych przesyłek towarowych a mianowicie:

27 sztuczek manufaktury, razem ca. 700 mtr. różnych materjałów, przeważnie na bieliznę, pościel. tartuchy, oraz letnie stroje damskie i dziecinne. Każda sztuczka sprzedawana będzie oddzielnie. Oprócz tego będą sprzedawane skrzynie próżne, żelastwo, 2 łóżka, przybory kuchenne i t. d.

Licytowany towar przypadnie w udziale najwyżej oferującemu ponad cenę wywoławczą, za natychmiastową opłatą w gotówce. Próbki manufaktury można oglądać przed licytacją w biurze Naczelnika Eksp. Tow. Grudziądz

Urząd Obrotu Handlowego Grudziądz.

»SARNIAK«

W niedzielę, dnia 27 go bm.

Publiczna Zabawa Taneczna

Bogato zaopatrzony bufet. Pierwszorzędne zakąski i likiery

O liczny udział uprasza **Gospodarz.** 8877

Hędoga niewiasta

która przejmie wszelką pracę w gospodarstwie, mogąca stawić 3 mocne dziewczyny w wieku 18, 16 i 14 lat do pracy, poszukuje od zaraz u gospodarza lub na większym majątku mieszkania o ile możności z chlewem. **Za mieszkanie zapłaci chętnie odszkodowanie. — Łaskawe zgłoszenia do Głosu Pomorsk. pod nr. 8898.**

Posady

Poszukuję [10043 od zaraz lub 1 maja do dwuletniego chłopca

dziewczę

14—16 letniego na cały dzień. **Jasińka,** ul. Mickiewicza 7.

Dziewczyna

do bawienia 2 dzieci potrzebna. **Dawidziński** ul Słowackiego 7.

OSOBA

w średnim wieku, z lepszej rodziny,

poszukuje posady

u starszego samotnego pana. Zgłosz. do Głosu Pomorsk. pod nr. 10050.

Poszukuję od zaraz DZIEWCZYNĘ czystą i sumienną któraby się równocześnie zajęła małem gospodarstwem domowem Rodzina składa się z 3 osób. Warunki dobre Adres zgło Toruń-Mokre, ul. Kościuszki 74. [10054

Destylacja

dobrze prosperująca z powodu wyjazdu do Niemiec od zaraz do sprzedania. Do objęcia potrzeba ca. 8000 złotych. Zgł. do Biura Ogłoszeń **„PAR",** Toruń, Szeroka 46 Tel. 711. pod nr. **546.** [8885

Mniszek — Osada Rudnik.

Kilka pokoi odnajmę na lato. Wiadomość na miejscu: [9887

Dom Blecka.

Prasy do torfu

leżące, małe i duże,

stojące beczki jako i różne 8901

kopaczki

poleca po bardzo korzystnych cenach

J. Kołecki, Wąbrzeźno Tel. 49.

Fabryka Maszyn i Odlewnia żelaza i metalu.

TABELKA DO PRZELICZANIA ZŁOTYCH

NA MARKI POLSKIE

każdemu niezbędnie potrzebna.

Wielki kupiec i przemysłowiec, gdy obecnie kupować będzie wszystko za złote, z odnośnej tabelki szybko stwierdza ile miljonów mkp. suma wynosi, a prócz tego orjentuje się, czy odpowiednio do poprzednich cen zapłacił. — Taksamo rzemieślnik i na skromniejsza gospodyni szybko stwierdzają, ile miljonów mkp. muszą za tyle a tyle złotych zapłacić i zarazem przekonają się, czy przedtem też tyle za ten sam towar w markach polskich płacili lub otrzymali

Do nabycia **sztuka 200.000 mkp.**

w Drukarni Pomorskiej T. A. Grudziądz

Groblowa nr. 27—29.

Szmaty

przeprane do czyszczenia maszyn **kupuje w mniejszych i większych** ilościach

Drukarnia Pomorska